24-мĕш ҫул тухать. Хакĕ 15 пус.

1941
ИЮЛЬ
17
КĔҪНЕРНИКУН
166 (5881) №

Чăваш Коммуни

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАҪАЧĔ.

Совет халăхĕ нихăҫанхинчен те ытларах пĕтĕҫнĕ тата пĕрлĕхлĕ!

Паттăр Хĕрлĕ Ҫарпа Германи фашизмĕн йыткĕтĕвĕсем хушшинче виҫĕ эрне ытла ĕнтĕ калама ҫук хаяр ҫапăҫусем пыраҫҫĕ. Тăшман хаяр, чее тата вăйлă. Тăшман питех те вăйлăн хĕҫпăшалланнă. Вăл «помещиксен влаҫне каялла тавăрас, царизма каялла тавăрас, вырăссен, украинецсен, белоруссен, литовецсен, латышсен, эстонецсен, узбексен, тутарсен, молдавансен, грузинсен, армянсен, азербайджансен тата Совет Союзĕнчи ытти ирĕклĕ халăхсен нациллĕ культурипе государственноҫне пĕтерсе хурас тĕллеве лартать, вĕсене нимĕҫлетес, вĕсене нимĕҫ князĕсемпе баронĕсен чурисем туса хурас тĕллеве лартать. Ҫапла вара, ĕҫ Совет государствин пурнăҫĕпе вилĕмĕ ҫинчен, ССР Союзĕнчи халăхсем ирĕклĕн пурăнасси, е вĕсем чуралăха кĕрсе ӳкесси ҫинчен пырать» (Сталин).

Фашистла варварсене хирĕҫ пыракан кĕрешӳ пысăк вăйсем хума тата жертвăсем тума ыйтать. Анчах та эпир хамăрăн вăйсем ҫине ҫирĕппĕн шанса тăратпăр, Совет халăхĕн тата пĕтĕм этемлĕхĕн хаяр та ирсĕр тăшманне хирĕҫ пыракан вилĕмлĕ тытăҫура ҫĕнтерес тĕлĕшпе эпир хамăрăн ирĕке татах та ытларах вăйлататпăр, хамăрăн вăй-хала пĕр ҫĕре пĕтĕҫтеретпĕр. Геройла Хĕрлĕ Ҫар, ССР Союзĕнчи халăхсен мораллĕ-политикăллă пĕрлĕхĕ—ҫаксем вĕсем никам ҫĕнтерейми вăйсем пулса тăраҫҫĕ.

Пирĕн ҫĕршывăн хĕҫпăшаллă вăйĕсем вăрҫă пуҫланнă хыҫҫăн иртнĕ малтанхи виҫĕ эрне хушшинчех нимĕҫсен чи лайăх дивизийĕсене пĕтерсе тăкрĕҫ, нимĕҫсенне 2.300 самолет ытла тата вĕсенне 3000 ытла танк пĕтерсе тăкнă. Фашистсен, вилнисене, аманнисемпе тыткăна лекнисене пĕрле илсен, миллиона яхăн ҫын пĕтнĕ. Хĕрлĕ Ҫарпа Тинĕс-Ҫар Флочĕн паттăр чаҫĕсем тăшман самолечĕсене, унăн мотомехчаҫĕсене кашни кунах, кашни сехетрех ҫĕмĕрсе аркатаҫҫĕ, фашистсен аэродромĕсемпе ҫар объекчĕсене ҫĕмĕрмеллипех ҫĕмĕреҫҫĕ.

ССР Союзĕпе Великобритани правительствисем хушшинче тунă килĕшĕве Совет Союзĕнчи халăхсем калама ҫук пысăк хаваслăхпа кĕтсе илчĕҫ. Гитлерла Германин халĕ ĕнтĕ вăрҫа иккĕ тата унран та ытларах фронтпа туса пымалла пулать. Гитлерла Германин вăрҫа хăйĕн тылĕнче те туса пыма тивет, мĕншĕн тесен унта чуралăха кĕрсе ӳкнĕ Европăри халăхсем хăйсен юнлă пусмăрҫисене хирĕҫ ҫĕкленеҫҫĕ. Тăшман, хăйĕн вăрă-хурахла планĕсене пурнăҫа кĕртес шутпа, хăйĕн вăйĕсене мĕнпур хаярлăхпа хута ярĕ. Эпир вĕсене кĕтсе илме хатĕр. Эпир фашистла тискер кайăкăн кирек-мĕнле ĕҫĕсене те кĕтсе илме хатĕр тăратпăр. Эпир тăшман кирек-мĕнле ҫапнине хирĕҫ те виҫĕ хут хăватлăрах ҫапнипе ответлеме хатĕр. Ҫакнашкал ĕнтĕ ССР Союзĕнчи халăхсен пĕрлĕхлĕ шухăш-кăмăлĕ, вĕсем хăйсен мĕнпур шухăшĕсене, мĕнпур ĕҫĕсене, мĕнпур вăйĕсене хăйсен юратнă отечествине фашистла ҫăхансенчен хӳтлес ҫĕре хураҫҫĕ.

Советлă Социализмлă Республикăсен Союзĕ—нумай нациллĕ пысăк государство. Халăхсем хушшинчи нациллĕ курайманлăха ĕмĕрлĕхех тĕп тунă. Пирĕн патра халăхсене «пысăккисем» тата «пĕчĕккисем» ҫине киревсĕррĕн пайласси ҫук. Пирĕн аслă совет ҫĕршывĕнчи гражданисем пурте, вĕсем кирек хăш национальноҫрен пулсан та, пĕртан, пĕртан правăпа усă кураҫҫĕ. Ҫав малта пыракан, гуманнăй принципра—пирĕн государствăн аслă вăйĕ, этемлĕхе варварла вăхăтсем патнелле илсе кĕме хăтланакан фашизм умĕнчи мораллĕ вăй.

Тухса тăнă хăрушлăх умĕнче совет халăхĕ нихăҫанхинчен те ытларах пĕтĕҫнĕ. Мĕнпур союзлă республикăсенчи рабочисем, колхозниксем, интеллигенци пĕр ҫĕре пĕтĕҫнĕ. Совет халăхĕн мораллĕ-политикăллă пĕрлĕхĕ уйрăмăнах халĕ, истори пирĕн умма ответлă та чыслă задача — пирĕн тăван ҫĕршывăн кĕрешсе илнĕ аслă ҫĕнтерĕвĕсене хӳтлес задача лартнă чухне вăйлăн ӳсрĕ тата ҫирĕпленчĕ.

Ҫак историллĕ кунсенче пирĕн ҫĕршыври халăхсен туслăхĕ уйрăмăнах уҫҫăн курăнать. Финсен сивĕ чултăвĕсем патĕнчен пуҫласа шăрăх Колхида патне ҫити, Балти тинĕсĕнчен пуҫласа Лăпкă океан патне ҫити сарăлса выртакан территорире пурăнакан мĕнпур халăхсем, национальноҫсемпе йăхсем фашистла вăрă-хурахсене хирĕҫ кĕрешме хăрушă вăй пулса ҫĕкленеҫҫĕ.

Ҫапăҫусем пынă вырăнсенче, хăюллăхпа паттăрлăх кăтартассишĕн ăмăртса, вырăссемпе украинецсем, белоруссемпе узбексем, киргизсемпе казахсем, таджиксемпе армянсем, молдавансемпе латышсем, грузинсемпе тутарсем, азербайджанецсемпе карело-финсем — пирĕн нумай нациллĕ тăван ҫĕршыври миллионшар совет патриочĕсем, пĕр шухăш-кăмăлпа — ҫĕнтерес шухăш-кăмăлпа хавхаланнăскерсем, тăшмана геройла ҫĕмĕреҫҫĕ. СССР Верховный Совечĕн Президиумĕ наградăланă ҫынсен списокĕсенче, ҫак кунсенче пичетлесе кăларнă списокĕсенче эпир Совет Союз Геройĕн кĕҫĕн лейтенантăн Степан Здоровцевăн, Совет Союз Геройĕн капитан Алексей Антоненкон, капитан Александр Цурцумиян, старший лейтенант Водрик Гавазянăн, лейтенант Хасан Ибатулинăн, лейтенант Иосиф Кролĕн тата ытти нумай ҫынсен хушамачĕсене, Совет Союзĕнчи мĕнпур национальноҫсен представителĕсен, хăйсен отечествине кăкăрпа хӳтлеме тăнă ҫынсен хушамачĕсене куратпăр. Союзлă тата автономлă кашни республикăрах ҫĕре вĕҫĕмсĕр паттăрлăх тапса тăрать, вăл республикăсенчи халăхсем ҫакна пĕлсе тăраҫҫĕ: фашизма хирĕҫ пыракан хаяр ҫапăҫу—вăл вилĕмлĕ кĕрешӳ, ирĕклĕхшĕн, чыслăхшăн, тăван ҫĕршывшăн пыракан кĕрешӳ.

Отечественнăй вăрҫăн ҫак хăрушă кунĕсенче халăх патриотизмĕ, совет ҫыннисен ĕҫри героизмĕ пысăк та хăватлă. Совет ҫыннин лайăх пахалăхĕсем: ирĕк-кăмăл, характер, пĕтĕм чĕрери вăй, тăван ҫĕршыва юратни тата тăшмана курайманни ĕҫре палăрса пыраҫҫĕ. Совет халăхĕ нихăҫанхинчен те ытларах пĕтĕҫнĕ тата пĕрлĕхлĕ!

Карело-Финн СС Республикинчи Беломорски районри «Волна» колхозра пулнă митингра колхозник-пулăҫсем ҫапла каланă:

— Ăсран кайнă гитлерла банда ирĕклĕхе юратакан халăхсене нихăҫан курманла пусмăрлать. Фашистла вăрă-хурахсене тавăрмалли сехет ҫывхарать! Гитлерла йыткĕтĕвĕсене хирĕҫ Совет Союзĕпе Великобритания пĕрле кĕрешни фашизма ҫĕр пичĕ ҫинчен шăлса пăрахас вăхăта хăвăртлатĕ!

Таджикистанри Кокташски районри колхозсенчен пĕринче пулнă пухура звеньевой Халимахон Сулейманова, пухăва пынисен шухăшĕсене кăтартса парса, ҫапла каланă:

— Икĕ аслă держава — СССР тата Великобритания пĕр пулса кĕрешни—фашистсене ҫĕмĕрсе тăкассине хăвăртлатĕ тата Европăри халăхсене гитлерла пусмăрлăхран ирĕке кăларĕ. Пирĕн тылра татах та ытларах вăй хурса ĕҫлемелле тата мĕнпур вăйсене тăван ҫĕршывшăн памалла.

Пĕтĕм халăх халь ҫапла шутлать. Халĕ ĕнтĕ ССР Союзĕнчи халăхсен мĕнпур вăйĕсене, вĕсен пĕрлĕхĕн никам ҫĕмĕрейми хăватне пирĕн ҫĕршыв ҫине ултавлăн тапăннă тăшмана отпор пама хăвăрт организацилемелле тата мобилизацилемелле. Пирĕн ҫĕршыв умне питех те пысăк хăрушлăх тухса тăчĕ. Ҫакă вăл пирĕн мĕнпур ĕҫе, пирĕн мĕнпур вăйсене фронт интересĕсене, тăшмана ҫĕнтерес интересене пăхăнтарма ыйтать. Кашни сехет, кашни минута хаклă. Пăлтах фронт интересĕсене пăхăнтармалла. Пĕтĕм ĕҫе вăрҫă чухнехи пек ҫĕнĕ йĕркке тăрăх урăхлатса ҫĕнетмелле — хальхи вăхăтăн задачи ҫавăн пек ĕнтĕ.

Пирĕн мухтавлă большевикла парти, Ленин—Сталин партийĕ Совет халăхĕн чун-чĕри пулса тăрать. Вăрҫă фрончĕсенче тата хуҫалăхпа культура строительствин фрончĕсенче кĕрешнĕ ҫĕрте большевикла парти халăх массисен организаторĕ пулнă тата малашне те ҫаплах пулать. Пирĕн тăван ҫĕршывшăн хăрушă кунсенче — большевикла парти тавра, совет правительстви тавра, Оборонăн Государственнăй Комитечĕ тавра, халăхсен юратнă ҫулпуҫĕ, Оборонăн Государственнăй Комитетне ертсе пыракан ҫулпуҫ—Сталин юлташ тавра татах та тачăрах пĕтĕҫер!

ССР Союзĕнчи халăхсен пĕрлĕхĕ, Оборонăн Государственнăй Комитечĕ вĕсен мĕнпур вăйĕсене хăвăрт мобилизацилени, — фашистла тăшмана ҫĕнтермелли услови пулса тăрать. Хăйĕн ĕҫĕ тĕрĕс ĕҫ пулса тăнине ăнланса пĕр ҫĕре тачă пĕтĕҫнĕ, кĕрешӳпе ҫĕнтерӳ валли гигантла вăйсемпе средствăсем пухакан пуян та вăйлă совет халăхĕ, кучухнехи каннибалсем пуҫласа янă вăрҫăра ҫĕнтерес тесе, кирлĕ жертвăсем тăвать.

Хăйĕн юратнă ҫулпуҫĕ аслă Сталин чĕнсе каланине ответлесе, пĕтĕм совет халăхĕ, тăшмана пуҫран ҫапса аркатма, хамăрăн тăван ҫĕршыва, ирĕклĕхе тата никама пăхăнмасăр пурăнассине хӳтлеме хăйĕн мĕнпур вăйĕсене пухать.

(«Правда» умстатьи, июлĕн 16-мĕш).

Совет Информаци Бюровĕнчен

(Июлĕн 15-мĕшĕнчи каҫхи пĕлтерӳ)

Июлĕн 15-мĕшĕнче кăнтăрла Псков-Порхов, Витебск тата Новоград-Волынск енĕсенче пысăк ҫапăҫусем пулса пынă.

Псков-Порхов енче ирхине ҫапăҫусем пынă вăхăтра пирĕн войскăсем противникăн мотомехчаҫĕсен группине хупăрласа илнĕ, ăна пайăн-пайăн пĕтерсе тăкнă, чылай танксем, машинăсем тата тĕрлĕ хĕҫпăшал туртса илнĕ. Противникăн юлашки вăйĕсене хĕвеланăҫ еннелле хăваласа пыраҫҫĕ.

Витебск енче кунĕпех противникăн мотомехчаҫĕсене хирĕҫ хаяр ҫапăҫусем пынă, вĕсем кăлăхах хĕвелтухăҫ еннелле ҫĕмĕрсе кĕме хăтланнă. Ҫапăҫусем малалла пулса пыраҫҫĕ. Икĕ енĕ те пысăк ҫухатусем тăваҫҫĕ.

Новоград-Волынск енче пирĕн войскăсем вăйлă ҫапăҫусем туса пынă, противникăн хĕвелтухăҫ еннелле ҫĕмĕрсе каҫма тата хăйсен йывăр положенине лекнĕ танкĕсемпе пĕрлешме хăтланнă пехотине хирĕҫ кĕрешнĕ.

Июлĕн 15-мĕшĕнче пирĕн авиаци противникăн мотомехчаҫĕсене атакăланă, унăн аэрдромĕсенчи авиацине пыра-пыра пĕтернĕ, Плоештин нефть районĕсем ҫине, Сулинăри складсемпе Тульча районĕнчи транспортсем ҫине бомбăсем пăрахнă.

Июлĕн 14-мĕшĕнче сывлăшри ҫапăҫусенче тата аэродромсенче противникăн 52 самолетне пĕтернĕ. Пирĕн 24 самолет пĕтнĕ.

* * *

Пирĕн Рижски заливра пулнă эсминец ҫине тăшман самолечĕсем пырса тапăннă. Зенитнăй артиллерирен персе, эсминец противникăн икĕ самолетне персе антарнă, ҫапăҫуран нимĕнле сиен курмасăр тухнă.

Фински заливра пирĕн тральщиксем противникăн подводнăй лодки минăсем ҫине лексе путнине курнă.

Противникăн 4 истребительне хирĕҫ ҫапăҫса, пирĕн икĕ гидросамолет тăшманăн икĕ самолетне персе антарнă, пирĕн пĕр самолет пĕтнĕ. Ҫак самолетăн экипажне ҫăлса хăварнă.

Сывлăшра сăнаса тăракан постсем фашистсен 9 бомбардировщикĕ истребительсемпе пĕрле аэродром патне ҫывхарса килни ҫинчен пĕлтернĕ. Темиҫе минута иртсен, совет летчикĕсем сывлăша ҫӳле вĕҫсе хăпарнă. Тăшман ҫине пуринчен малтан капитан Репинăн эскадрильи тапăннă, тăшман самолечĕсен стройне арпаштарса янă. Совет самолечĕсен ытти эскадрильисем фашистсен самолечĕсен уйрăм групписене пĕтерсе тăкма пуҫланă. 30 минута хушши пынă ҫапăҫу вăхăтĕнче нимĕҫсен 6 бомбардировщик тата 4 истребитель пĕтнĕ. Ҫапăҫуран тухса пирĕн аэродром патне вĕҫсе ҫитме хăтланнă фашистсен пĕр бомбардировщикĕпе 3 истребительне зенитнăй батарейăсем персе антарнă. Пирĕн икĕ истребитель аэродрома таврăнман.

* * *

Н. районĕнче пирĕн чаҫсем сасартăк атака туса, Германи пехотин икĕ батальонне пĕтерсе тăкнă. Ҫапăҫура нимĕҫсен салтакĕсемпе офицерĕсене 320 ҫынна тыткăна илнĕ. 6 противотанковăй тупă, 4 миномет, 12 мотоцикл, радиостанци тата боеприпассем туртса илнĕ. Германин хăшпĕр салтакĕсен сумкисенче вĕсем туртса илнĕ хуласенче ҫаратса пухнă ылттăн тата кĕмĕл япаласене тупнă. Унтер-офицер Отто Оппель ҫумĕнче ылттăн тата кĕмĕл сехетсем 8 мăшăр, венчете тăмалли 12 ҫĕрĕ тата чиркӳре усă курмалли тĕрлĕ кĕмĕл япаласем тупнă.

Ансăр ҫулпа противникăн автомашинисем, лавĕсемпе орудийĕсем иртсе пынă. Пирĕн батарея тăшман колонни ҫине пеме пуҫланă. Тăшманăн пĕр автомашинине вут хыпса илнĕ. Фашистсем хушшинче йĕркесĕр тĕркешӳ тата паника пуҫланнă. Машинăсем лашаллă лавсем ҫине ҫĕмĕрсе кĕнĕ. Пирĕн артиллеристсем ҫаплах персе тăнă. Кунгин тата Зиневич наводчиксем темиҫе теҫетке автомашинăна, орудисене тата фашистсен нумай салтакĕсене пĕтерсе тăкнă. Тăшман пĕр йĕркесĕр каялла чакма пуҫланă, анчах ун ҫине иккĕмĕш батарея пеме тытăннă. Александров тата Егоров боецсем противник батарейи ҫине тӳрех тĕллесе персе, ăна пĕтерсе тăкнă. Кĕҫĕн лейтенант Вилков хăюллăхпа ăсталăх кăтартнă. Сулахай енчен тăшманăн танкĕсемпе утлă войскисем пирĕн пехота тылне пырса тухнине кура, Вилков юлташ орудие вĕсем еннелле ҫавăрнă, темиҫе снаряд персе, конницăпа танксене сапаласа янă.

* * *

Хĕрлĕ Ҫарăн хĕвеланăҫ енче кĕрешекен Н-ски чаҫĕ тăракан вырăна ҫак кунсенче «Новая жизнь» ялхуҫалăх артелĕнчи икĕ колхозница Анна Межевова тата Галина Остапенко пынă. Хуйхăпа ҫӳҫĕсем шуралнă, сакăр кун хушши вăрмансемпе шурлăхсем тăрăх ҫӳресе халран кайса ҫитнĕ хĕрарăмсем часть командирне, майор Багдасарова гитлерла захватчиксен тĕлĕнмелле тискер ĕҫĕсем ҫинчен каласа панă. Ыран июнĕн 29-мĕш тенĕ чух ҫĕрле колхоза нимĕҫсен танкĕсем пырса кĕнĕ. Танкистсем, пулеметсемпе хăратса, хресченсене ялсовечĕ умĕнчи площаде пухнă. Фашистсем ялсовечĕн председательне, 50 ҫула ҫитнĕ беспартийнăй хресчене Александр Данилович Николаенкона ярса илнĕ те, ăна аллисемпе урисенчен икĕ танкетка ҫумне ҫыхса хунă. Танкеткăсем икĕ еннелле тапранса кайнă, Николаенкон аллисемпе урисене татăлтарса кăларнă. Хăрушла йывăр асапра, фашистла вăрă-хурахсене ылханлă сăмахсем каласа, ялсовет председателĕ ҫилленсе тарăхнă хресченсен куҫĕ умĕнчех вилнĕ. Фашистсен офицерĕсем, кашни ҫыннах персе вĕлерессипе хăратса, ялсовечĕн ытти депутачĕсене тытса пама хушнă. Хресченсем ҫак ирсĕр приказанине пурнăҫа кĕртме килĕшмен, вара фашистсем ҫичĕ ватă хресчене ярса илнĕ, вĕсене пăявсемпе ҫыхнă та площадь варрине кăларса тăратнă. Фашистсен офицерĕ команда панă тăрăх, йывăр танк 7 колхозника пурне те хăйĕн гусеницисемпе таптаса лапчăтнă. Колхозра фашистла банда виҫĕ сехет хушши тискер ĕҫсем туса ҫӳренĕ. Нимĕҫсен ӳсĕр салтакĕсем хĕрачасене тискер кайăкла пусмăрласа мăшкăл тунă. Майор Багдасаровăн чаҫĕнчи красноармеецсем, колхозницăсен хăрушă калавне итлесе, фашистла ирсĕрсене пĕр хĕрхенмесĕр тавăрма тупа тунă.

* * *

Германине хирĕҫ пыракан вăрҫăра пĕрле кĕрешесси ҫинчен Совет Союзĕпе Великобритани правительствисем хушшинче тунă килĕшĕве ырлани ҫинчен калакан хыпарсем Совет Союзĕн мĕнпур кĕтессисенчен халĕ те питĕ нумай килеҫҫĕ.

Совет Союзĕнчи рабочисем, колхозниксем тата интеллигентсем хăйсен выступленийĕсенче, пур те пĕр шухăшлă пулса, ҫапла паллă тăваҫҫĕ: Гитлер Европăри ҫĕршывсене пĕрерĕн пĕрерĕн ҫĕмĕрсе тăкма шутласа хуни халĕ ĕнтĕ татăкланах арканса кайрĕ. Ленинградри «Большевик» заводри инструментальнăй цехра ĕҫлекен рабочи Поваляев юлташ ҫапла калать: «Икĕ аслă держава — ССР Союзĕпе Великобритани — килĕшӳ туни гитлерла йыткĕтĕвĕн вилĕмĕ ҫитес вăхăта васкатать. Камшăн ирĕклĕх хаклă, кам пусмăрҫăсен ирсĕр бандин чури пуласшăн мар, ҫавсем пурте Гитлерăн юнлă бандине хирĕҫ вăрҫă вăрҫакан, ирĕклĕхе юратакан халăхсен пĕрлĕхлĕ фрончĕн речĕсене тăраҫҫĕ. «Большевик» заводăн коллективĕ ҫапла каланă: «Ҫак килĕшӳ Совет халăхĕпе Великобритани халăхĕн фашистла варварсене хирĕҫ пыракан кĕрешĕвĕнчи ҫĕнĕ тапхăра пĕлтерет».

Академиксем — А. Е. Фаворский, А. А. Ухтомский, В. В. Струве, СССР Наукăсен Академийĕн член-корреспонденчĕ профессор В. А. Амбарцумян, наукăн тава тивĕҫлĕ деятелĕ профессор Д. И. Дейнека, профессорсем—А. А. Вознесенский, А. В. Немялов, П. Н. Тверской. С. С. Кузнецов, С. В. Солдатенков, В. В. Манродин ҫапла ҫыраҫҫĕ: «Гитлерла пусмăра хирĕҫ кĕрешекен мĕнпур халăхсемшĕн ҫак килĕшӳ — пĕрлĕхлĕ фронт туса юнлă фашизма пĕтерсе тăкма хăватлăн чĕнни пулса тăрать. Эпир шанатпăр, ҫак килĕшĕве пурнăҫа кĕртни этемлĕх курайман гитлерла режима ҫĕмĕрсе тăкассине хăвăртлатать».

Совет Союзĕн паллă кинорежиссерĕсем — Ф. Эрмлер, Г. Козинцев, Л. Трауберг, С. Герасимов тата В. Петров ҫапла калаҫҫĕ: Ҫак килĕшӳ историллĕ аслă вырăн йышăнса тăнине пирĕн ҫĕршыври мĕнпур гражданисем, малта пыракан тата прогрессивлă мĕнпур этемлĕх питех те лайăх ăнланать. Совет Союзĕпе Англи халăхĕсем пĕрле пырса ҫапса, маньяксемпе ҫынвĕлеренсен гитлерла йыткĕтĕвне ишĕлтерес сехет инҫетре мар. Эпир Англири интеллигенцине хĕрӳллĕн саламлатпăр».

Инҫетри Киргизири ĕҫҫыннисем — Кзыл-Кийри угольщиксем, Тянь-Шаньри выльăх-чĕрлĕх ĕрчетекенсем, Иссык-Кульри шывҫул работникĕсем, Пишпек станцинчи чугунҫул работникĕсем, Ворошиловски районри колхозниксем ҫак килĕшӳ фашизма аркатса тăкас вăхăта ҫывхартассине пĕтĕмĕшпех шанса тăни ҫинчен калаҫҫĕ.

Колхоз уйхирĕнче

ЕТĔРНЕ. Кăкшăмри Ильич ячĕпе тăракан колхозăн уйхирĕнче тырпул пит те лайăх ҫитĕнет. Ыраш та, ҫуртри те пĕр тикĕс ӳсеҫҫĕ. Ырашпа тулă уйрăмах аван ешереҫҫĕ. Халĕ вĕсен ҫӳллĕшĕ метра яхăн пур.

Колхозниксем ҫуртри тырри ҫинчи тата акнă курăксем ҫинчи ҫумкурăксене ҫумлаҫҫĕ. Ҫум ҫумланă ҫĕрте бригадăпа бригада, звенопа звено, колхозникпа колхозник ăмăртса ĕҫлеҫҫĕ.

А. ГРИГОРЬЕВ.

Совет Информаци Бюровĕнчен

(Июлĕн 16-мĕшĕнчи ирхи пĕлтерӳ)

Ыран июлĕн 16-мĕш тенĕ чух ҫĕрле Псков-Порхов, Полоцк тата Витебск енĕсенче ҫапăҫусем пынă. Фронтăн ытти енĕсемпе участокĕсенче пысăк ҫапăҫусем пулман, войскăсен положенийĕнче пысăк улшăнусемех пулман.

Ыран июлĕн 16-мĕш тенĕ чух ҫĕрле пирĕн авиаци противникăн мотомехчаҫĕсене атакăланă, Плоештири нефть промыслисем ҫине бомбăсем кайса пăрахнă. Бомбăсем пăрахнипе пысăк пушарсем тухнă.

* * *

Нимĕҫсен 18 танкĕ шурлăхлă вырăн урлă ансăр дамба патнелле куҫса пынă пулнă. Шурлăхăн тепĕр енче вĕсене капитан Осокинăн питех те лайăх пытанса ларнă батарейисем кĕтсе тăнă. Совет артиллерисчĕсем нимĕҫсен танкĕсене дамба ҫине пĕр чăрмавсăр кĕме панă, унтан вара икĕ енчен те вĕсем ҫине вилĕм кӳрекен снарядсем тăкма пуҫланă. Фашистсен танкĕсем арпашанса кайнă, пĕр йĕркесĕр перкелеме пуҫланă. Тăшманăн 14 танкне тата вĕсен экипажĕсене пĕтерсе тăкнă.

* * *

Противник атака пуҫлас умĕн артиллерирен персе хатĕрленнĕ. Боец Болдаев, пĕр паллă вăхăтсем урлă артиллери снарячĕсем сылтăм енчен сулахай енне персе тăма пуҫланине асăрхаса, ҫакăнпа усă курма йышăннă. Ҫакăн пек вăхăтсенчен пĕринче Болдаев юлташ окопран тухнă та ыраш уйĕ урлă шуса кайнă. Артиллерирен персе чарăннă хыҫҫăн фашистсен ӳсĕр салтакĕсем атака пуҫланă. Болдаев юлташ тăшман пулемечĕ патне тыла шуса кĕнĕ. Нимĕҫ пулеметчикĕсем ҫине кĕтмен ҫĕртен пырса тапăнса, вăл виҫĕ салтакпа пĕр офицера штыкпа чиксе пăрахнă. Ҫак вăхăтра пирĕн окопсем патĕнчен каялла ҫапса ывăтнă фашистсем каялла тарма пуҫланă. Тăшмансен пулеметне туртса илсе, Болдаев юлташ чупакан нимĕҫсене тӳрех тĕллесе пере-пере ӳкерме пуҫланă.

* * *

Старший лейтенант Тимофеевăн хăвăрт вĕҫекен бомбардировщикĕсен подразделенийĕ тăшман войскисен эшелонне атакăланă. Пирвайхи бомбăсене летчиксем чугунҫул линийĕ ҫине пăрахнă, поезд умĕнхи тата унăн хыҫĕнчи ҫула темиҫе тĕлте ҫĕмĕрсе тăкнă. Тăшманăн маневрсем тумалли нимĕнле майсем те юлман. Иккĕмĕш хут ҫавăрăнса пынă хыҫҫăн, бомбардировщиксем пикировка туса поезд ҫине бомбăсем пăрахнă. Бомбăсем тӳрех цель ҫине ӳкнĕ. Вагонсем ҫунма пуҫланă. Салтаксем хушшинче паника пуҫланнă, вĕсем пĕр-пĕрне тĕке-тĕке ярса вагонсем ăшĕнчен тарса тухнă. Самолетсем аялтан вĕҫсе пырса, фашистсене пулеметсенчен пере-пере вĕлерме пуҫланă. Пĕтĕм эшелонран ҫĕмрĕксен купи кăна тăрса юлнă. Линии ҫинче движени чарăнса ларнă.

* * *

Чугунҫул ҫинчи Шумилино станци патĕнчи ҫапăҫура нимĕҫ чаҫĕсем аманнă 5 красноармееца тыткăна илнĕ. Юн юхтарса выртакан красноармеецсене курса, нимĕҫ офицерĕ намăса пĕлмесĕр ҫапла каланă: «Пирĕн хамăрăннисене те ниҫта чикме ҫук. Хĕрлисемпе чăрманма кирлĕ мар».

Фашистла бандитсем аманнă красноармеецсене штыксемпе чиксе вĕлернĕ. Ҫак тискер ĕҫе хăй курнă нимĕҫ санитарĕ Фриц Брюннер, пирĕн енне тарса каҫнăскер, красноармеецсен чаҫĕн командованийĕнчен хăйне Хĕрлĕ Ҫар чаҫĕсемпе пĕрле пулмашкăн, этем сăн-сăпатне ҫухатнă фашистсене хирĕҫ Хĕрлĕ Ҫар чаҫĕсемпе пĕрле ҫапăҫмашкăн май пама ыйтнă. Фриц Брюннер фашистсем тыткăна лекнĕ, аманнă красноармеецсенчен тискеррĕн мăшкăллани ҫинчен калакан нумай фактсем илсе кăтартнă. Борисов районĕнче йывăр аманнă 70 красноармееца тыткăна илсе, урса кайнă фашистсем вĕсене наркăмăш парса вĕлернĕ. «Хĕвелтухăҫ фронтĕнче нимĕҫсен ҫар госпиталĕсенче 20 кун хушши ĕҫлени, — тет Ф. Брюннер,—мана 20 ҫул пурăнни чухлĕ ватăлтарчĕ. Юлашки икĕ эрне хушшинче офицерсем хушнипе аманнисене картишне илсе тухса пере-пере вĕлернине тăватă хут курма тӳрĕ килчĕ. Ҫакăн хыҫҫăн тӳрĕ кăмăллă ҫын гитлерла пусмăрҫăсен шайккинче юлма пултарать-и? Пултараймасть!»

* * *

Фашистсем Воротаево ялĕ патне ҫывхарса пынă вăхăтра «Красный луч» артельри колхозниксен пӳрчĕсем йăлтах пушă пулнă. Хĕрарăмсем, ачасем тата ватă ҫынсем ялтан тухса кайнă. Мĕнпур выльăх-чĕрлĕхе, машинăсене тата тырпула тыла турттарса кайнă. Кĕрешӳре юрăхлă арҫынсем граждăн вăрҫин участникĕ Ворон юлташ ертсе пынипе партизана тухса кайнă.

Темиҫе кун иртсен партизансен отрячĕ пирвайхи хут ҫапăҫура пулнă. Партизансем ҫĕрле ял витĕр фашистсен моторизованнăй колонни тухса каймалла пулни ҫинчен пĕлнĕ. Унта гранатăсемпе, винтовкăсемпе хĕҫпăшалланнă партизансем вăрман хĕрринчи уҫланкăна пытанса ларнă. Ҫĕрле фашистсен мотоциклисчĕсемпе танкисчĕсен отрячĕ пырса ҫитнĕ. Фашистсем, горючи тиенĕ транспорта тĕртсе, ҫĕр каҫма вырнаҫса тăнă. Нимĕҫсем ҫывăрса кайсан, партизансем часовойсене систермесĕр вĕлерсе, темиҫе минута хушшинче противникăн колоннине пĕтĕмĕшпех пĕтерсе тăкнă.

* * *

Совет Союзĕнчи ĕҫҫыннисем хăйсен ҫырăвĕсемпе выступленийĕсенче ҫакна ҫирĕппĕн шанса тăни ҫинчен калаҫҫĕ: Германие хирĕҫ пыракан вăрҫăра пĕрле кĕрешесси ҫинчен ССР Союзĕпе Великобритани правительствисем тунă килĕшӳ фашизма ҫĕмĕрсе тăкас, ăна пĕтерсе тăкас вăхăта ҫывхартать.

СССР Наукăсен Академийĕн Сталинабадри филиалĕнче ĕҫлекенсен пухăвĕ питех те пысăк ҫĕкленӳпе иртнĕ. Тĕнчери халăхсене чуралăх, правасăрлăх тата чухăнлăх кӳрекен фашистла бандăсене ҫĕмĕрсе тăкас ҫирĕп кăмăлпа тĕнчери питех те вăйлă государствăсем пĕрлешеҫҫĕ,—теҫҫĕ совет ученăйĕсем.—Пирĕн халăх, Англи халăхĕпе туслă пулса, мĕнпур прогрессивлă этемлĕх пулăшнипе, асса кайнă гитлерла бандăна ҫĕмĕрсе тăкатех, унăн вăрă-хурахла планĕсене аркатса яратех».

Орел облаҫĕнчи Кромски районри «Ленинский призыв» ялхуҫалăх артелĕнчи пухура колхоз председателĕ, краснофлотец пулнă Козыренцев юлташ сăмах тухса каланă. «Хăрушлăх тухса тăнă кунсенче, отечественнăй вăрҫăн ҫак хаяр кунĕсенче, — тенĕ вăл,—пирĕн халăхпа Великобританири халăхсем пĕрне-пĕри тăванлă пулăшу аллине тăсса пачĕҫ. Эпир ҫирĕппĕн шанса тăратпăр, икĕ аслă держава вăй хурса тăрăшнипе юнлă фашизма пĕтерсе тăкатпăрах».

Хабаровскри Л. М. Каганович ячĕпе тăракан завод коллективĕн шухăшĕсене палăртса, стахановец Дерюжкин юлташ ҫапла каланă: «икĕ аслă державăн хăватлă туслăхĕ пĕтĕм этемлĕхе чуралăха персе чикме ĕмĕтленекен фашизма вилĕм кӳрет. Пĕтĕм тĕнчери халăхсен юратăвĕпе кăмăлĕ пирĕн енче. Пирĕн ирĕклĕх ҫине алă ҫĕклекен варварсене пĕтерсе тăкатпăрах. Фронтра тăшмана Хĕрлĕ Ҫар ҫĕмĕрет. Эпир пысăк тухăҫлă, стахановла ĕҫпе тăшмана ҫĕнтерме пулăшатпăр».

Пур ҫĕрте те тухăҫлăн ĕҫлеҫҫĕ

Ĕҫҫыннисем предприятисемпе учрежденисенче, колхозсенче паттăррăн ĕҫлесе, хăйсен тăван ҫĕршывне чĕререн юратнине, тăшмана ним юлмиччен ҫĕмĕрсе тăкма хатĕр тăнине кăтартса параҫҫĕ. Оборонăн Государственнăй Комитечĕн Председателĕ И. В. Сталин юлташ чĕнсе калани пирĕн халăхăн ĕҫри активлăхне татах та нумай ӳстерчĕ. Ҫулпуҫ Сталин юлташ чĕнсе каланине пур ҫĕрте те тухăҫлăн ĕҫленипе ответлеҫҫĕ. Йĕпреҫ районĕнчи «1-ое Мая» алăсталăх артелĕ, типографи, Буинскрипе Паральшăри хăма ҫуракан заводсем иккĕмĕш квартал планне срокчен пысăк пахалăхпа тултарнăччĕ. Ҫак предприятисем юлашки вăхăтра татах та лайăхрах ĕҫлеме тытăнчĕҫ. Виҫҫĕмĕш квартал планне иртерсе тултарассишĕн социализмлă ăмăрту сарăлса пырать. Вуншар рабочисем стахановла вахтăна тăраҫҫĕ. Хăма ҫуракан заводри Быченко, И. Григорьев, А. Пыраев, Х. Калимзанов, «1-ое Мая» артельри К. Кутарева тата ытти чылай юлташсем юлашки вăхăтра икшер норма тума тытăнчĕҫ.

Колхозсенче те пысăк ҫĕкленӳ пуҫланчĕ. Нумай колхозсем государство умĕнчи обязательствăсене срокченех тултараҫҫĕ тата ăнса пулакан тырпула пухса кĕме тимлĕн хатĕрленеҫҫĕ. Кăҫалхи обязательство шучĕпе «Красный фронтовик» колхоз 225 центнер, «Красный водник» — 176, «Ударник»— 170, «Путиловка» — 176 центнер тыра леҫсе панă т. ыт. те.

«Смычка», «Тымар», «Ҫĕнĕ пурнăҫ», «17-й партсъезд», Ворошилов тата Ленин ячĕпе тăракан колхозсем государствăна аш-какай памалли плана тултарнă. Районĕпе илсен иккĕмĕш квартала аш-какай пухмалли плана ытлашшипех тултарнă. Ытти обязательствăсене те вăхăтра тултараҫҫĕ.

Колхозсем тырпулсене пухса кĕме хатĕрленеҫҫĕ. «Молния», «Большевик», «Правда», «Красный водник» колхозсем паян тесен паян тырпулсене пухса кĕме хатĕр. «Молния» колхозра ҫĕнĕрен 20 урапа туса хатĕрленĕ. Кунта ҫак кунсенче 14 тонна силос хывнă.

В. ВИШНЕВСКИЙ.

Пурте пӗр ҫын пек пулса тӑван ҫӗршыва сыхлама!

Кӳкеҫри пысӑк пуху

ЧАССР Верховный Совет Президиум Председателӗ, СССР Верховный Совечӗн депутачӗ З. А. Андреева юлташ сӑмах тухса каланӑ

КУКЕҪ. Июлӗн 15-мӗшӗнче районри культура ҫуртне колхозниксем, колхозницӑсем тата служащисем темиҫе ҫӗр ҫын пухӑннӑ. Районри ӗҫҫыннисем унта хӑйсен депутачӗпе — СССР Верховный Совечӗн депутачӗпе, ЧАССР Верховный Совет Президиумӗн председателӗпе З. А. Андреева юлташпа тӗл пулчӗҫ.

Рабочисем, колхозниксем тата интеллигентсем Андреева юлташ хальхи вӑхӑтри лару-тӑру ҫинчен туса панӑ доклада пысӑк тимлӗхпе илтерӗҫ.

Андреева юлташ хӑйӗн докладӗнче пирӗн социализмлӑ тӑван ҫӗршыв умне пысӑк хӑрушлӑх тухса тӑни ҫинчен калать. Совет Союзӗнчи рабочисем, хресченсем тата интеллигенци урса кайнӑ гитлерла бандӑсене татӑклӑ отпор пама, вӗсене пӗтерсе тӑкма ҫӗкленчӗҫ. Андреева юлташ Совет Союзӗнче патриотла движени питӗ хӑватлӑн сарӑлса кайни ҫинчен каларӗ.

Оборонӑн Государственный Комитет Председателӗ И. В. Сталин юлташ июлӗн 3-мӗшӗнче радио тӑрӑх тухса каланӑ хыҫҫӑн, предприятисенче, колхозсенче ӗҫҫыннисен политикӑллӑ, производствӑллӑ активлӑхӗ тата совет патриотизмӗн движенийӗ ҫӗнӗ вӑйпа сарӑлса кайрӗ. Халӑхсен юратнӑ ҫулпуҫӗ, Совет правительствин пуҫлӑхӗ И. В. Сталин юлташ чӗннипе, пирӗн Совет Союзӗнчи ӗҫҫыннисем хӑйсен юратнӑ ҫӗршывне сыхласа хӑварма, урса кайнӑ тӑшмана ҫапса ҫӗмӗрме халӑх ополченецӗсен ретне тӑраҫҫӗ. Андреева юлташ Шупашкар районӗнчи предприятисенче, промартельсенче тата колхозсенче производствӑллӑ ҫӗкленӳ пысӑккине палӑ тӑвать. Промартельсем ҫурҫулти производство программине ытлашшипех тултарнӑ, Альгешри «Паха тӗрӗ» артель ҫурҫулти плана 142 процент тултарнӑ.

Колхозсем государство умӗнчи обязательствӑсене кӑҫал срокчен тултарасшӑн чӑннипех те большевикла ӗҫлеҫҫӗ. «Молния», «Кормилец», «Красный флот», «Победа» колхозсем 1941 ҫулта государствӑна тырӑ памалли плана 100 проценчӗпех тултарнӑ. Районри 54 колхоз ҫӑм памалли плана, 33 колхоз ҫӑмарта памалли плана тултарнӑ.

Паҫпак, Илпеш, Иккасси, Заводская, Сарапайкасси, Ҫӗньял, Хыркасси ялсовечӗсене кӗрекен колхозсем государствӑна сӗт-ҫу парса татнӑ.

Колхозниксен патриотизмӗ вӑйлине, вӗсем тыла ҫирӗплетессишӗн вӑй-хала хурса тӑрӑшнине кӑтартакан тӗслӗхсем нумай. Июнь уйӑхӗнче ҫӗнӗ заемшӑн пурӗ 39.000 тенкӗ укҫа пухнӑ пулсан, июлӗн малтанхи вунӑ кунӗнче, Сталин юлташ радио тӑрӑх тухса каланӑ хыҫҫӑн, 45.000 тенкӗ пухнӑ. «Осоавиахим», «Красный дол», «Красный командир», Аэросани» тата Чкалов ячӗпе тӑракан колхозсен членӗсем заем укҫине пурте тӳлесе татнӑ. «Рыкша» колхозри ватӑ колхозник Никитин юлташ заема 100 тенкӗлӗх ҫырӑннӑ пулнӑ. Сталин юлташ радио тӑрӑх тухса каланӑ хыҫҫӑн, вӑл тата 25 тенкӗлӗх хушса ҫырӑннӑ. 125 тенкӗ укҫине те тӳлесе татнӑ.

Совет патриотизмӗн движенийӗ сарӑлса пынине кӑтартакан фактсем районра питӗ нумай. Трактористсем фронта кайсанах 12 хӗрарӑм трактор рульне хӑйсен аллине илнӗ. Халӗ 40 хӗрарӑм трактористсен курсӗнче вӗренсе, колхозсен уйхирӗсенче ӗҫлеме хатӗрленеҫҫӗ, ҫакӑ та ӗнтӗ совет хӗрарӑмӗ тӑван ҫӗршывшӑн кӗрешме хатӗр тӑнине кӑтартса парать.

Сталин юлташ халӑх ополчени тума чӗннине ырласа, нумай колхозниксемпе служащисем халӑх ополчени ретне тӑраҫҫӗ. Июлӗн 15-мӗшӗнче пулнӑ пухура «Рыкша» колхозри ватӑ колхозник Яков Иванов юлташ акӑ мӗн каласа пачӗ:

— Манӑн виҫӗ ывӑл, вӗсем пурте Рабочисемпе Хресченсен Хӗрлӗ Ҫарӗнче. Фашистла Германи пирӗн тӑван ҫӗршыва, пирӗн пуян та культурӑллӑ пурнӑҫа пӗтересшӗн, эпир ырӑ курса пурӑнни ӑна канлӗх памасть. Урнӑ тӑшман пирӗн хуласене, заводсене, колхозсен пуян тырпуллӑ уйхирӗсене туртса илесшӗн ҫунать. Анчах та тӑшманӑн усал ӗмӗчӗ нихӑҫан та пурнӑҫа кӗрес ҫук. Совет халӑхӗ ӑна ҫапса аркатать. Эпӗ 64 ҫулта, анчах та алла хӗҫпӑшал тытса тӑшмана хирӗҫ ҫапӑҫма пултаратӑп. Ҫавӑнпа та эпӗ халӑх ополчени ретне тӑратӑп.

Президиума пӗрин хыҫҫӑн тепри хӑйсене халӑх ополченине илме ыйтса заявлени параҫҫӗ. Вӗсен шутӗнче Карачурари туллимар вӑтам шкул директорӗ Н. Щукин, ВЛКСМ райкомӗнче ӗҫлекен Антонов, Шуркасси ялсовет исполкомӗн председателӗ Антонов, райсовет исполкомӗнче ӗҫлекен Кузьмин тата ытти нумай юлташсем.

Пухура пулнисем пӗр шухӑшлӑн йышӑннӑ резолюцире Хӗрлӗ Ҫара пулӑшас тӗлӗшпе тумалли конкретлӑ ӗҫсене палӑртнӑ.

Л. СЕМЕНОВ,
Т. ЛОГИНОВ.

Совет Союзӗпе Великобритани халӑхӗсем гитлеризма пӗтереҫҫех!

КУСЛАВККА, июлӗн 16-мӗш. (Телефон тӑрӑх). Гитлерла Германие хирӗҫ пӗрле вӑрҫасси ҫинчен ССР Союзӗпе Великобритани правительствисем хушшинче Килӗшӳ тунине Куславкка комбинатӗнчи рабочисем тата инженерсемпе техниксем пӗтӗм чӗререн саламласа ырлаҫҫӗ. Комбинатра ӗҫлекен рабочисен коллективӗ пӗтӗм вӑя тӑван ҫӗршыв оборонине тӗреклетес, юнлӑ фашизма хӑвӑртрах ҫапса салатас ӗҫе хурса кӗрешет. Мирон Матюшкин смени ӗҫ нормине кулленех 116-шар процент таран тултарса пырать, унӑн сменинче нихӑҫан та простойсем пулмаҫҫӗ. Ҫавӑн пекех, Орлов смени те плана 100 процент ытла тултарса пырать. Ӗҫӗн пысӑк тухӑҫлӑхне кӑтартса ӗҫлекен ҫакӑн пек рабочисемпе работницӑсем пирӗн комбинатра сахал мар, вӗсем пурте хӑйсен вырӑнӗнче тӳрӗ кӑмӑлпа ӗҫлесе хамӑрӑн хӑватлӑ Хӗрлӗ Ҫара пулӑшаҫҫӗ.

Е. ЦЫГАНОВА.
СССР Верховный Совечӗн депутачӗ.

КРАСНОАРМЕЙСКОЕ. Германие хирӗҫ пыракан вӑрҫӑра пӗрле кӗрешесси ҫинчен ССР Союзӗпе Великобритани правительствисем хушшинче тунӑ Килӗшӗве районри ӗҫҫыннисем калама ҫук пысӑк хаваслӑхпа кӗтсе илчӗҫ.

«Янмурзино», «Новый мир» тата Мартынкино ялсоветӗнчи Молотов ячӗпе тӑракан колхозсенчи колхозниксем ҫак историллӗ тата политикӑллӑ питех те пысӑк вырӑн йышӑнса тӑракан документа радио тӑрӑх итленӗ.

— Совет Союзӗпе Великобритани правительствисем хушшинче тунӑ Килӗшӳ, — тет «Новый мир» колхозри колхозник стахановец Нечаев юлташ,— гитлерла Германин планӗсем арканса кайнине пӗлтерет. Эпир, колхозниксем, шансах тӑратпӑр: Совет Союзӗнчи халӑхсемпе Великобританири халӑхсем ҫак историллӗ хаяр кунсенче пӗр-пӗрне тӑванла пулӑшса пырса, Германири фашистла ҫынҫиенсене ним юлмиччен пӗтерсе тӑкӗҫ. Шансах тӑратпӑр: Германи фашизмӗ хӑйне валли вилӗм тупать!

ССР Союзӗпе Великобритани правительствисем хушшинче тунӑ Килӗшӳ ҫинчен радио тӑрӑх пӗлтерсенех, «Янмурзино» колхозри агитаторсем бригадӑсене кайса ҫак Килӗшӳн историллӗ пӗлтерӗшӗ ҫинчен колхозниксене тӗплӗн каласа ӑнлантарнӑ.

«Янмурзино» колхоз чӑннипех оборона крепоҫӗ пулса тӑчӗ. Кунти колхозниксем Германи палачӗсене хирӗҫ пыракан отечественнӑй вӑрҫӑра хамӑрӑн мухтавлӑ Хӗрлӗ Ҫара мӗнпур вӑйпа пулӑшма хатӗр тӑраҫҫӗ.

Ку колхоз халь ҫак ик-виҫ кун хушшинче государствӑна 150 центнер тырӑ леҫсе пачӗ. Государствӑна 1941 ҫулшӑн аш-какай, ҫӑмарта, сӗт-ҫу памалли обязательствӑсене пӗтӗмпех тултарнӑ.

И. ХАТАЕВСКИЙ.

СЕНТЕР. Гитлерла Германие хирӗҫ пыракан вӑрҫӑра пӗрле кӗрешесси ҫинчен ССР Союзӗпе Великобритани правительствисем хушшинче тунӑ Килӗшӗве районри колхозниксемпе колхозницӑсем питӗ ырласа кӗтсе илчӗҫ.

«Ҫӗнӗ Юнга» колхозӑн 4-мӗш бригадӑри колхозниксемпе колхозницӑсем утӑ ҫулнӑ ҫӗрте ӗҫленӗ. Ялти учительница, агитатор М. Алексеева юлташ утӑ ҫулнӑ ҫӗрте ӗҫлекен колхозниксемпе колхозницӑсене фашистла Германие хирӗҫ пӗрле вӑрҫма Совет Союзӗпе Великобритани правительствисем Килӗшӳ туни ҫинчен каласа пачӗ.

Колхозниксем пурте пӗр шухӑшлӑ пулса Совет Правительствин ӗҫӗсене ырлаҫҫӗ. Совет Союзӗнчи халӑхсем Великобритани халӑхӗсемпе пӗрле пулни гитлеризма ҫӗр ҫинчен сирсе пӑрахаҫҫӗ, теҫҫӗ колхозниксем.

П. ЯРГУНЬКИН.

Халӑх ополченийӗн ретне тӑраҫҫӗ

Занятисем пӗтнӗ хыҫҫӑн сотрудниксем пурте митинга пухӑнчӗҫ. Митингра Чӑвашсен Государство издательствинчи работниксемсӗр пуҫне, писательсен союзӗн правлени членӗсем, СВБ область комитечӗн сотрудникӗсем пулчӗҫ.

Малтанах учебнӑй секторӑн старший редакторӗ М. Романов юлташ сӑмах илчӗ. Вӑл ҫапла каларӗ:

— Мухтавлӑ Хӗрлӗ Ҫар урса кайнӑ фашистсене хирӗҫ геройла ҫапӑҫать. Тискер тӑшмансене, чуниленсене пуҫӗпех аркатса тӑкмашкӑн Хӗрлӗ Ҫара пулӑшас майпа хуласенче халӑх ополченийӗ тӑваҫҫӗ. Кам алла винтовка тытса тӑшманпа ҫапӑҫма пултарать, вӑл халӑх ополченине ҫырӑнать. Мускавпа Ленинград хулисенче халӑхӑн нумай пинлӗ ополченине турӗҫ.

Шупашкарта халӑх ополченине тӑвасси ҫинчен Водопьянов ячӗпе тӑракан тир-сӑран комбинатӗнчи рабочисен пуҫарӑвне хапӑлласах йышӑнатпӑр, халӑх ополченийӗн ретне тӑратпӑр. Пирӗн аттесемпе тӑвансем хальхи телейлӗ те савӑнӑҫлӑ пурнӑҫа нумай юн тӑкса ҫӗнсе илнӗ. Ҫав ҫӗнтерӳсене эпир никама та памастпӑр. Пирӗн ирӗклӗ ҫӗр ҫинче фашистла ҫӗлен-калтасем вилӗм шӑтӑкӗ тупӗҫ. Манӑн икӗ шӑллӑм тӑшмана хирӗҫ фронтра ҫапӑҫаҫҫӗ. Эпӗ халӑх ополченийӗн ретне кӗрсе хамӑрӑн тӑван ҫӗршывӑмшӑн юлашки юн тумламӗ юлмиччен ҫапӑҫма хатӗр тӑратӑп.

— Тӑшмана эпир Ленин вӗрентнӗ пек, Сталин вӗрентсе пынӑ пек, Чапаев, Щорс, Котовский ҫапса ҫӗмӗрнӗ пек аркатса тӑкӑпӑр!

Унтан Колюшкин юлташ сӑмах илет.

— Пирӗн аслӑ Сталин чӗннине пурнӑҫлама пӗтӗм совет халӑхӗ кирек хӑҫан та хатӗрех тӑрать. Шупашкарта халӑх ополченине туса хурас пуҫарӑва эпир ырласа йышӑнатпӑр, — тет вӑл.

Ҫавӑнтах президиум сӗтелӗ ҫине пӗрин хыҫҫӑн тепри хӑйсем ҫырнӑ заявленисене пырса параҫҫӗ. Вӗсен пурин те пӗр туйӑм:

— Пирӗн ҫӗр ҫине килсе кӗнӗ вӑрӑ-хурахла, тӑшмана ҫапса аркатма кирек хӑш минутӑра та хатӗр.

Чӑваш халӑх поэчӗ, граждан вӑрҫин участникӗ Семен Васильевич Эльгер хӑйӗн заявленийӗнче ҫапла ҫырать:

— Мускавпа Ленинград писателӗсем халӑх ополченийӗ ретне тӑрса Хӗрлӗ Ҫара пулӑшаҫҫӗ. Чылайӗш писательсемпе поэтсем фронта тухса кайнӑ. Тӑван ҫӗршыв умне хӑрушлӑх тухса тӑнӑ вӑхӑтра эпӗ лӑпланса ларма пултараймастӑп. Урса кайнӑ Гитлера ҫапса аркатма эпӗ халӑхпа пӗрле кӗрешме хатӗр.

Митинга пухӑннисем халӑх ополченийӗн ретне кӗме ыйтса ҫырнӑ заявленисене алӑ ҫупса йышӑнчӗҫ. Малтанах Павлов-Пинер, Романов, Эльгер, Ильбеков, Колюшкин, Юмангай, Долгов, Васянка, Эсхель, Афанасьев, Алагер, Молостовкин, Краснов юлташсем заявленисем панӑ.

Митинг вӑхӑтӗнчех Золотов, Уяр, Степанов, Харлампьев, Сютруков тата ыт. те халӑх ополченийӗн ретне илме ыйтса завленисем пачӗҫ.

Ирсӗр фашизм пирӗн Хӗрлӗ ялава вараламӗ

ИЕПРЕҪ. Районри ӗҫҫыннисем хӑйсен ывӑлӗсене Хӗрлӗ Ҫара пысӑк хаваслӑхпа ӑсатаҫҫӗ, тӑшмана ним юлмиччен ҫапса аркатма хушса яраҫҫӗ. Автобазӑра ӗҫлекен Гордеев шоферӑн ашшӗ хӑйӗн ывӑлне Хӗрлӗ Ҫара ӑсатса ҫапла каларӗ:

— Паян эпӗ иккӗмӗш ывӑла Хӗрлӗ Ҫар ретне ӑсатрӑм. Германи фашисчӗсем пирӗн ҫӗршыв ҫине вӑрӑ-хурахла тапӑнчӗҫ пулсан, вӗсем пирӗн мухтавлӑ Хӗрлӗ Ҫарпа Тинӗс-Ҫар Флочӗн тата совет Авиацин вӑйне хӑйсен ӗнси ҫинче чухласа пӑхӗҫ. Эпӗ хам 70 ҫултан иртнӗ ӗнтӗ. Ҫапах та, партипе правительство чӗнсен, хамӑн ывӑлӑмсемпе пӗрле, алла винтовка тытса юнлӑ фашизма хирӗҫ ҫапӑҫӑва тухма хатӗр. Ывӑлӑм асту, тӑшмана ан парӑн, кашни пуля фашист ҫамки ҫине пырса тивмелле пер.

Григорьев тата Ганчарев шоферсем те хӑйсене действующи армине яма ыйтса военкомата заявленисем ҫырса панӑ. Вӗсене иккӗшне те Хӗрлӗ Ҫар ретне илнӗ.

Ҫакӑн пек патриотла примерсем районра нумай. «Красный водник» колхоз членӗ А. Григорьев хӑйӗн ывӑлне Хӗрлӗ Ҫара ӑсатнӑ чухне аллине хӗрлӗ ялав тыттарса ҫапла каланӑ:

— Акӑ сана хӗрлӗ ялав парса яратӑп, ӑна ҫирӗп тыт, вӑл ялава тӑшмана ан вараланттар. Хӗрлӗ ялав! Ӑна пирӗн ҫӗршыври ӗҫҫыннисем хаяр ҫапӑҫура юн тӑкса ҫӗнсе илнӗ, ҫав хӗрлӗ ялав айне тӑрса совет влаҫне туса хунӑ. Хӗрлӗ ялав айне тӑрсах совет халӑхӗ хӑйӗн отечественнӑй вӑрҫинче фашизма ӗмӗрлӗхех пӗтерсе хурӗ.

Фронтра ҫеҫ мар, тылра та сыхӑлӑх пулмалла, сывлӑшран килсе тапӑннинчен сыхланма пӗлмелле. Предприятисемпе колхозсенче тата учрежденисенче оборона ӗҫне вӗренесси тимлӗн сарӑлса пырать. ВЛКСМ райкомӗ комсомолкӑсемпе комсомолта тӑман ҫамрӑк хӗрсенчен санитарнӑй дружина организациленӗ. Хӗрачасем ӗҫ хыҫҫӑн кашни кунах оборона ӗҫне вӗренеҫҫӗ.

Д. МИХАЙЛОВ.

Ӗҫҫыннисем ҫар ӗҫне вӗренеҫҫӗ

ШАХАСАН. Сталин юлташӑн июлӗн 3-мӗшӗнче радио тӑрӑх тухса каланӑ сӑмахне районри ӗҫҫыннисем пур ҫӗрте те пысӑк тимлӗхпе итлерӗҫ. Вӗсем ҫулпуҫӑн кашни сӑмахне лайӑх ӑнланма тӑрӑшрӗҫ.

Агитаторсен нумай йышлӑ ҫарӗ Сталин юлташӑн сӑмахӗсене пӗтӗмпех пурнӑҫласа пырас тӗлӗшпе ӗҫҫыннисем хушшинче массӑллӑ-агитациллӗ ӗҫе анлӑн сарса пыраҫҫӗ.

«Сывлӑшран килсе тапӑннинчен сыхланма пурне те обязательнӑй йӗркепе вӗрентесси ҫинчен» СССР Совнаркомӗ йышӑннӑ постановлени тухнӑ хыҫҫӑн район центрӗнче ӗҫлекен служащисенчен, «Красный Октябрь» колхозри колхозниксенчен, килхуҫи хӗрарӑмӗсенчен организациленӗ стрелковӑй, наблюдательнӑй, санитарнӑй, ПВХО группӑсем ӗҫлеме пуҫларӗҫ. Вӑл группӑсене ВКП(б) райкомӗ ҫирӗплетнӗ чи лайӑх коммунистсем ертсе пыраҫҫӗ. Малтанхи занятисем организованно иртрӗҫ, вӗсем ӗҫхалӑхӗ ҫак ответлӑ тапхӑрта ҫар ӗҫне вӗренме, Хӗрлӗ Ҫар боецӗсем пулса тӑшмана хирӗҫ хаяррӑн ҫапӑҫма хатӗррине кӑтартса пачӗҫ.

Ялсемпе колхозсенче те ӗҫҫыннисене сывлӑшран килсе тапӑннинчен сыхланма вӗрентес тӗлӗшпе уйӑрнӑ группӑсемпе звеносем хӑйсен ӗҫне хастарлӑн тытӑнчӗҫ. Ямаш ялсоветӗнчи ӗҫҫыннисем, пурте пӗр ҫын пек пулса, оборона ӗҫне тимлӗн вӗренеҫҫӗ. «Готов к противовоздушной и противохимической обороне» нормисем ҫинчен колхозниксене учительсем вӗрентеҫҫӗ. Занятисем яланах вӑхӑтра тата йӗркеллӗ пулса иртеҫҫӗ.

В. ЧЕРНОВ.
А. КИРИЛЛОВ.

Йӑлтах фронт валли

ҪӖРПУ. («Чӑваш Коммуни» корр.). Июлӗн 4-мӗшӗнче районри чылай колхозсем кӑҫалхи обязательство шучӗпе государствӑна тӗштырӑ пама тытӑнчӗҫ. «Ӗмӗт» колхоз июлӗн 4-мӗшӗнче 53 центнер, «Пушанар» колхоз—36 центнер, «Сталинцы» колхоз—44 центнер, Клим Ворошилов ячӗпе тӑракан колхоз—33 центнер тӗштырӑ леҫсе пачӗҫ. 6—7 кун хушшинче районри колхозсем государствӑна ҫӗршер центнер тӗштырӑ пачӗҫ.

Колхозсем государство умӗнчи ытти обязательствӑсене те срокчен тултараҫҫӗ. «Красный бригадир», «Пионер», «Ӗмӗт», «Сталинцы», Ворошилов ячӗпе тӑракан т. ыт. колхозсем 1941 ҫулшӑн сӗт-ҫу тӑратас плана тултарчӗҫ. Ҫавӑн пекех «Луч», «Ударник», «Первое Мая» колхозсем аш-какай тӑратас плана 80 процент ытла пурнӑҫларӗҫ.

Гр. ПЕТРОВ.

Фашизм вилӗм шӑтӑкӗ патне ҫывхарса пырать

Германие хирӗҫ пыракан вӑрҫӑра пӗрле кӗрешесси ҫинчен ССР Союзӗпе Великобритани правительствисем хушшинче Килӗшӳ тунӑ хыпара Шупашкарти хӑма ҫуракан «Крестьянин» заводри рабочисемпе служащисем пысӑк хавхаланупа кӗтсе илчӗҫ. Ҫав килӗшӗве тунӑ ятпа заводра митинг пулса иртрӗ.

Митингра пурте пӗр кӑмӑллӑ пулса йышӑннӑ резолюцире ҫапла каланӑ:

«Совет Союзӗпе Великобритани правительствисем тунӑ Килӗшӳ Гитлерпа унӑн урнӑ йыттисем Совет Союзне хирӗҫ пӗтӗм Европа ҫапӑҫать тесе сарнӑ суя хыпара тӑрӑ шыв ҫине кӑларчӗ тата вӑл фашизма вилӗм шӑтӑкӗ патне пырассине хӑвӑртлатрӗ. Ҫак ҫӗнӗ документ фашизм пуҫӗпех пӗтессине пӗлтерет».

Рабочисемпе служащисем производствӑра пӗтӗм вӑй-хала хурса ӗҫлесе, оборона ӗҫӗсене пысӑк пахалӑхпа вӗренсе пырса мухтавлӑ Хӗрлӗ Ҫара куллен пулӑшса тӑма пулчӗҫ.

И. КУЗНЕЦОВ.

Халӑх ополченийӗ тӑвас ятпа Шупашкарти 1-мӗш №-лӗ типографинче пулнӑ митинг. Сӑмах тухса калакани—парторганизаци секретарӗ Михайлова юлташ. А. КОСТИН фото-ӳкерчӗкӗ.

Уборкӑра пулакан тӑкаксемпе кӗрешер

Тырпула уйхиртен ахаль йышши машинӑсемпе пуҫтарса кӗнӗ чухне тӑкаксем чылаях пулма пултараҫҫӗ. Вӗсем—механизмсене кирлӗ пек майлаштарайманнинчен, машинӑсене вӑхӑтра пӑхса тӑманнинчен тата вӗсен конструкцийӗнчен килеҫҫӗ.

Машинӑсене тӗрӗс майлаштарсан тырпул тӑкакне нумай чакарма пулать. Машинӑн касакан аппаратне, мотовилӑсене, кӗреплисене тӗрӗс вырнаҫтармалла, хӑмӑла мӗн ҫӳллӗш хӑвармаллине те шута илмелле. Платформӑсене тата транспортерсене юсавлӑ тытса тӑмалла.

Кусемсӗр пуҫне касакан аппаратӑн мӑкалнӑ сегменчӗсене вӑхӑтра хӑйрамалла тата улӑштармалла, тыр пӗрчисем нумай тӑкӑнакан вырӑнсене зерноуловительсем лартас пулать.

Зерноуловительсем питех кирлине ҫак тӗслӗх те лайӑх ҫирӗплетсе парать: кашни машина пуҫне пӗр ӗҫ кунӗнче вӗсемпе 1,5—2 центнер тырӑ пухса кӗме май пур. Ытлашши пулса кайнӑ тырӑ ҫинче ку хисеп 5—6 центнера ҫитет.

* * *

Зерноуловителе лобогрейка ҫинче платформӑран тырӑ ҫӗре ӳксе юлнӑ вырӑна ҫакаҫҫӗ (1-мӗш ӳкерчӗк). Зерноуловитель вӑл — хӑмаран тунӑ ещӗк, ӑна платформӑн хыҫалти пайне крюксемпе тата накладкӑсемпе вырнаҫтараҫҫӗ.

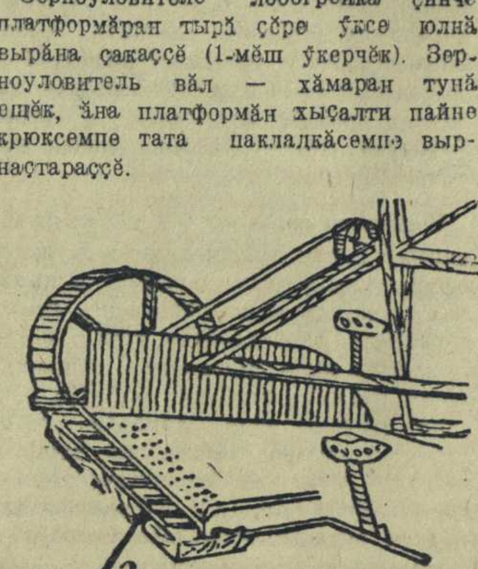

1-мӗш ӳкерчӗкре: лобогрейка ҫумӗнчи зерноуловитель.

Ещӗк хӗрри платформа айӗнчен 100—120 миллиметр чухлӗ тухса тӑмалла. Ещӗкӗн ҫак пайӗ ҫине чалӑш аяклӑ рейкӑсем ҫапса лартаҫҫӗ. Рейкӑсен хушшисем 20 миллиметр пулмалла. Платформа вӗҫӗн тӗпне, зерноуловитель ещӗкӗ тӑрӗнче, шахматла йӗркепе диаметрӗ 12—15 миллиметр пысӑккӗш шӑтӑксем туса тухмалла. Пӗр шӑтӑк варрипе тепӗр шӑтӑк варринчи хушӑна 50 миллиметр хӑвармалла. Шӑтӑксем чӗрпӗкленсе тӑмалла мар, вӗсем яп-яка пулмалла. Платформа йывӑҫ пулсан, шӑтӑксене хӗртнӗ тимӗрпе ҫунтарса якатсан лайӑхрах пулать. Шӑтӑксем аялалла конус евӗрлӗ пысӑкланса пымалла.

Зерноуловителе лобогрейка платформи айне ҫапла вырнаҫтараҫҫӗ:

Платформӑн аял енне йывӑҫ татӑкӗ вырнаҫтараҫҫӗ, ун ҫинче крюксем лартма чалӑшшӑн касса кӑларнӑ икӗ лакӑм тумалла. Ҫак крюксем ҫине зерноуловитель ещӗкӗн шалти пуҫне ҫакса яраҫҫӗ. Крюксем «Г» саспалли евӗрлӗ пулаҫҫӗ. Крюкӑн вӑрӑм пайне ещӗкӗн аяккине ҫирӗплетсе лартаҫҫӗ. Ещӗкӗн тепӗр аякки ҫине икӗ накладка вырнаҫтармалла. Вӗсене платформӑн тул енчи щичӗ ҫинчи скоба ҫине тӑхӑнтараҫҫӗ. Ещӗке вырнаҫтарса лартнӑ хыҫҫӑн накладкӑсене скобӑсене тӑхӑнтараҫҫӗ, вара вӗсене тимӗр е йывӑҫ штырьсемпе хытарса лартаҫҫӗ. Зерноуловитель лартнӑ лобогрейкӑна 2-мӗш ӳкерчӗк ҫинче кӑтартнӑ.

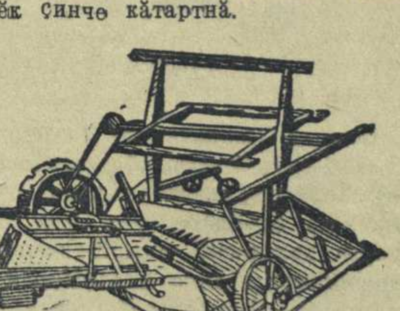

2-мӗш ӳкерчӗкре: зерноуловитель лартнӑ лобогрейка.

Колхозсенче урӑхларах туса хатӗрлекен зерноуловительсемпе те ӑнӑҫлӑн усӑ кураҫҫӗ. Вӗсене тума, халь ҫырса кӑтартнӑ пекех, ҫӑмӑл.

Вырнӑ тырра хӑй тӗллӗн пӑрахакан машина ҫумне лартакан зерноуловитель те йывӑҫ ещӗкех, вӑл платформа вӗҫне ҫакса яма ҫӳллӗ аяклӑ пулать.

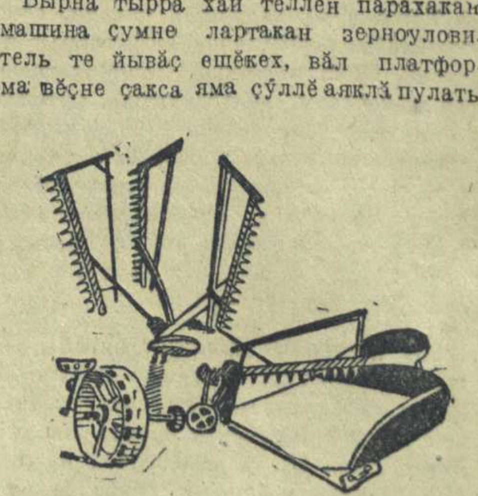

3-мӗш ӳкерчӗкре: вырнӑ тырра хӑй тӗллӗн пӑрахакан машина ҫумне лартнӑ зерноуловитель.

Платформа вӗҫӗнче, унӑн обрезне май, зерноуловитель ещӗкӗ ҫийӗнче диаметрӗ 12—15 миллиметрлӑ шӑтӑксем шӑтараҫҫӗ. Вӑл шӑтӑксене шахматлӑ йӗркепе, пӗр шӑтӑк варринчен теприн варрине 50 миллиметр хушӑ хӑварса шӑтармалла.

А. ЧУБАРОВ.

Тăшмана çĕмĕрсе тăкма халăхăн пĕтĕм вăйĕсене хурар (*И. Сталин*)

Уборкăна лайăх хатĕрленни — тăшмана хăюллăн çапни

Республикăри колхозсем Сталин юлташ чĕнсе калани̇не ĕçпе ответлеççĕ

КУКЕÇ. «Осоавиахим» колхоз тырпулсене пухса кĕме тимлĕн хатĕрленет. Ялхуçалăх культурисен тухăçлăхне тата выльăх-чĕрлĕх продуктивлăхне ÿстерес шĕн колхозниксене ĕçшĕн хушса тÿлесси çинчен ВКП(б) Центральнăй Комитечĕпе СССР Совнаркомĕ йышăннă постановлени колхозниксене темиçе хут лайăх ĕçлеме хавхалантарать. Иртнĕ çулта кашни гектартан 22-шер центнер тырпул пухса илнĕ. Кăçал 25 центнертан кая мар пухса илме ĕмĕтленеççĕ.

Ялхуçалăх машинисемпе транспорт инвентарĕсене пĕтĕмпех йĕркене кĕртсе çитернĕ. Кунта иккĕмĕш çул ĕнтĕ звеносемпе ĕçлеççĕ. Звенори колхозниксем хĕл вăхăтĕнче агрокружокра вĕренсе илнĕ пĕлĕве халĕ практикăллă ĕçпе çыхăнтарса пыраççĕ. Кашни звенона çĕр участокĕсем тата звенори уйрăм колхозниксене машинăсемпе кÿлмелли таврашсем çирĕплетсе панă.

Çак кунсенче колхоз утă çулма тытăнчĕ. Колхозниксем нихăçан пулман пысăк тухăçлăхпа ĕçлеççĕ.

Колхозниксем тăван çĕршыва сыхлама, Хĕрлĕ Çарпа Хĕрлĕ Флота пулăшса пыма пулса, Совет правительствине тата аслă çулпуçне Сталин юлташа тупа тăваççĕ. Пур тĕрлĕ продуктсене те кирлĕ чухлĕ хатĕрлесе пама пулаççĕ.

М. СМЕТАНИН.

ЕЛЧĔК. Çĕнĕ Пăвари «Сатурн» колхозри колхозниксемпе колхозницăсем, Сталин юлташ чĕнсе калани̇не пурнăçласа, государство умĕнчи обязательствăсене срокченех пурнăçлаççĕ.

Фашистла ирсĕрсене ответлесе, колхоз членĕсем уйхирти тырпулсене 100 процентчĕпех çумкурăксенчен тасатнă, уборкăна лайăх хатĕрленнĕ. Ăнса пулнă тырпула чи кĕске срокра тата пĕр тăкаксăр пухса кĕме хатĕр тăраççĕ.

В. НАУМОВ.

ОКТЯБРЬСКОЕ. Пирĕн ирĕклĕ социализмлă тăван çĕршыв çине тапăннă ирсĕр тăшмана хирĕç пирĕн колхозниксем паттăррăн çĕкленсе çĕнĕрен те çĕнĕ çĕнтерÿсем туса пыраççĕ. Карансклĕнчи «Труд» промартелĕ ултă уйăхри производствăллă плана 147 процент тултарнă. Район центрĕнчи «Большевик» промартель те хăйĕн планне ытлашшипех тултарчĕ.

Колхозниксемпе колхозницăсем хăйсен вырăнĕсенче тÿрĕ кăмăлпа ĕçлесе Хĕрлĕ Çара пулăшаççĕ. Колхозсем ăнса пулнă тырпула кĕске вăхăтра тата нимĕн тăккаламасăр пуçтарса кĕме хатĕрленеççĕ. Чылай колхозсем уборка вăхăтĕнче ĕçлемелли машинăсене хатĕрлесе çитерчĕç.

Хамăрăн юратнă çĕршыва, тăван Хĕрлĕ Çара çăкăр, пахча-çимĕç тата аш-какай нумайрах парас, тăшмана хăвăртрах çĕмĕрсе тăкас — акă мĕнле шухăшпа пурăнать паянхи колхоз ялĕ.

П. КОЗЛОВСКИЙ.

ЕТĔРНЕ. Нумай пулмасть Хăмарка ялсовет канцелярине Тельман юлташ ячĕпе тăракан колхоз членĕ А. Михайлов юлташ пычĕ.

— Манăн ывăл действующи арминче тăшмана хирĕç хаяррăн çапăçать. Тăшман вăйлă пулин те Хĕрлĕ Çар ăна пур çĕрте те çĕмĕрет. Красноармеецсем тăван çĕршывшăн геройла çапăçни мана ытла та савăнтарать. Манăн Хĕрлĕ Çара татах та вăйлатас килет. Çав шутпа эпĕ кăçалхи ялхуçалăх налогне срокчен паратăп, — терĕ, çав хушăрах 220 тенкĕ кăларса финагента тыттарчĕ. А. Михайлов юлташ примерне курса Л. Якимов, П. Чумаков колхозниксем те пĕтĕмĕшпех хăйсен укçа тенкĕ парăмĕсене татса, ялхуçалăх налогĕшĕн аванс укçа парса хăварчĕç.

Ялсоветĕнчи финагент пĕр самантрах 1000 тенкĕ укçа пухăнни çинчен лицевой счет çине çырса хучĕ.

Я. СОРОКИН.

ШАМАРША. Космовски ячĕпе тăракан колхоз уборкăна тухма пур енчен те хатĕрленсе çитрĕ. Колхозăн 4 жнейка, 2 молотилка, 8 сортировка тата триер пур. Урапасем, 44 рыдван — пурте юсавлă.

Ялхуçалăх машинисене, колхозăн транспортне юсас тĕлĕшпе ятарласа тунă бригада ĕçлет. Унта Корчагин тата Воронцов юлташсем уйрăмăнах хастарлăн ĕçлеççĕ.

Колхоз витнĕ итемсене юсаса, тасатса хатĕрленĕ. Çавăнпа пĕрлех кĕлетсене, амбарсене юсаса çитернӗ. Колхозниксем вăйлă тырпула кĕске срокра тата пысăк пахалăхпа пухса кĕме хатĕрленеççĕ. Бригадăпа бригада, звенопа звено ăмăртса ĕçлеççĕ. Çурхи тырăсене пурне те çумсенчен тасатса çитернĕ. Тырпулсем пит лайăх çитĕнеççĕ.

В. НИКИФОРОВ.

Никам çĕнми хăватлă
Мухтавлă Хĕрлĕ Çар.
Икçĕр мĕлйунлă халăх
Тĕрĕк сыхă, кар!

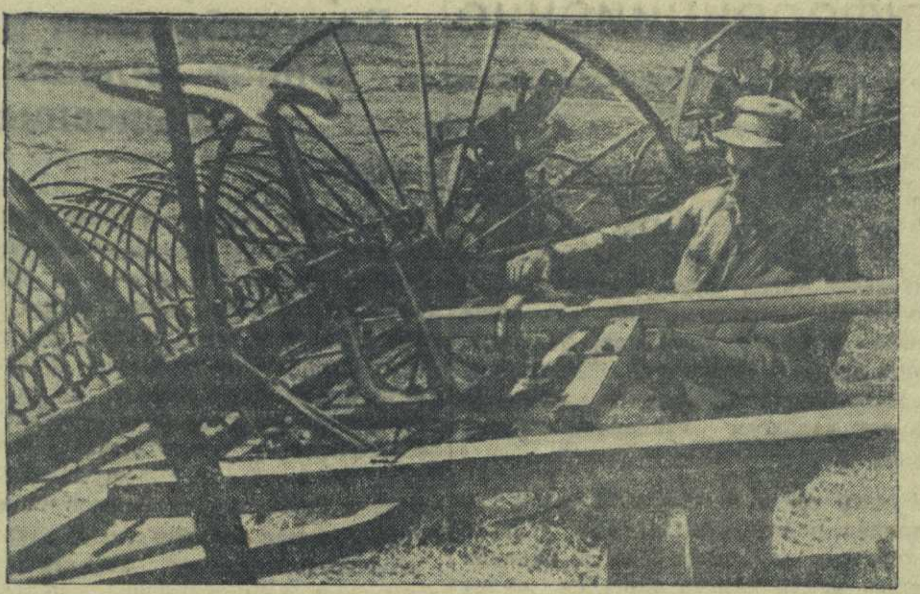

Сĕнтĕрвăрри районĕнчи «Красный Волгарь» колхоз колхозникĕсем производствăра стахановла ĕçлесе, хамăрăн Хĕрлĕ Çара фронтра çĕнтерÿсем тума пулăшаççĕ. 1. 3-мĕш бригадăри çамрăксем клевер çинчи çумкурăксене çумлаççĕ, 2 Колхозри мастер Е. Смирнов юлташ ялхуçалăх машинисене юсать.

Г. Костин фото-ÿкерчĕкĕ.

Эпир санитаркăсем пулатпăр

Çар ĕçне вĕренме эпир иртнĕ çулти декабрь уйăхĕнче тытăнтăмăр. Малтанхи вăхăтра санитари ыйтăвĕсем тăрăх занятисем пулса иртрĕç. Командăна çырăннă 13 хĕрарăм занятисене яланах йĕркеллĕ çÿрерĕç. Çакă вара пире вĕренÿ программине ăнăçлăн вĕçлеме пулăшрĕ. Март уйăхĕнче пурте эпир ГСО значокĕн 1-мĕш сыпăклă нормисене парса значоксем илтĕмĕр.

Кун хыççăн сывлăшран химилле майпа тапăнсан сыхланасси çинчен вĕренме пуçларăмăр. Занятисем, малтанхи пекех, эрнере пĕр хут, вăхăтра пулса пыма пуçларĕç.

Фашистла çĕлен-калтасем пирĕн тăван çĕршыв çине вăрçăпа килсе тапăнни пире çав тери тарăхтарчĕ. Эпир фашистсен провокациллĕ ĕçне хирĕç ответлесе вĕренÿ ĕçне татах та лайăхлатрăмăр. Занятисем эрнере икĕ хут пулса иртме пуçларĕç. Çак кунсенче противогазсем тăхăнса поход туса иртертĕмĕр. Норма тăрăх 1 сехет те 20 минутăра 5 километр утса тухмалла пулсан, эпир 1 сехет те 5 минутăрах 6 километр утса тухрăмăр. Уйрăмăнах вĕренÿре Ильина, Соловьева, Иванова, Ковалева, Чернова юлташсем малта пыраççĕ. Вĕсенчен хăшпĕрисем халь хăйсем кружоксем организацилесе, вĕсене ертсе пыраççĕ. Сăмахран, Ф. Иванова юлташ поликлиникăра ПВХО кружокне ертсе пырать, Соловьева юлташ — ВКП(б) райкомĕнчи кружокра занятисем иртерет.

Пирĕн командăра ВКП(б) райкомĕ çумĕнчи пуçламĕш парторганизацинчи коммунисткăсем вĕренеççĕ. Вĕсем кирлĕ пулсан паянах санитаркăсем пулса ĕçлеме пултараççĕ.

А. КАРТАШОВА,
команда руководителĕ.

Çĕмĕрле хули.

▲ ▲ ▲

ВĂЙХАЛĂМĂР — МĔЛЙУНĂН-МĔЛЙУНĂН САМОЛЕТСЕМ КĔРЛЕНИНЧЕ, ЧĂН ЧАПĂМĂР — ТĂШМАНĂН ЮНĔ ÇЫРМА ПЕКЕХ ЮХНИСЕНЧЕ, МУХТАВĂМĂР — СОВЕТĂН ÇАРĔ ÿССЕ ХĂВАТЛĂ ПУЛНИНЧЕ.

ХАСТАРЛĂ АЧАСЕМ

Çавал шывĕ хĕвел шевлисемпе йăлтăртатать. Симĕс улăх шыв хĕррипе таçта çитиех тăсăлса выртать. Ачасем шыва кĕреççĕ. Вĕсенчен аяларахра, сĕвекрех вырăна, пĕр йĕтĕр пек чăп-чăмăр лаша çинче утланса ача килсе тухрĕ. Ытти ачасем те пурте ун патне пухăнчĕç. Вăл лаши çине утлансах шыва кĕрсе кайрĕ. Çавал варрине çитсенех лаша кимĕ пек ярăнса ишме пуçларĕ. Ачасем савăннипе хĕпĕртесе кулаççĕ, чупаççĕ. Леш ачи, хăйне мăнаçлăн тытса, лашине тепĕр енчи çыран хĕрне илсе тухрĕ, ăна ачашларĕ, çуса тасатрĕ. Çавăнтах арман вешникне тасатакан ватă колхозниксем те ун патне пухăнчĕç.

— Ай-яй, ку лаша сан шывра пит çăмăл ишет-çке! — тĕлĕнсе ыйтаççĕ вĕсем.

Ача мăнаçлăн кулкалать.

— Шывра çеç мар, — тет вăл, — вут урлă та тимĕр хурчка пекех вĕçсе каçать. Ахальрен Хĕрлĕ Çар валли ÿстеретĕп-и ăна? Фашистсене турам-турамăн вакласа тăкăпăр эпир унпала!

— Молодец эсĕ, ача, молодец!

Çав «молодец» ача Шăхасанти ватам шкулта вĕренет, вăл «Красный Октябрь» колхоз членĕ А. Орлов ывăлĕ. Çамрăк-ха вăл халь. Унăн икĕ пиччĕшĕ фронтра тăшмансене хирĕç çапăçаççĕ.

— Пичче ман фронта кайиччен 4 çул хушши бригадир пулса ĕçлерĕ, колхозри куçса çÿрекен ялава хăй аллинчен ямарĕ. Эпĕ шансах тăратăп, манăн пичче фронтра та хăйĕн пурнăçне шеллемесĕр, тăшмана хирĕç арăслан пек вăйлăн çапăçĕ. Эпĕ хам килте ĕçлетĕп, пиччесене мĕн вăй çитнĕ таран пулăшатăп. Юнĕçен фашистсене, урнă йытăсене, часрах çĕмĕресчĕ. Эпĕ халь Хĕрлĕ Çар валли ак çак лашана пăхса ÿстеретĕп. Ытти ĕçсене те хутшăнатăп.

Ешкильтри «Большевик» колхоз ачисем çапла калаççĕ:

— Йĕрĕнчĕк фашистсем пирĕн юратнă тăван çĕршыва, пирĕн телейлĕ пурнăçа пĕтересшĕн. Çук, вĕсен ирсĕр ĕмĕчĕ пурнăçа кĕреймĕ! Совет халăхĕ урса кайнă фашистсене тĕпренчĕкĕ юлмиччenех аркатĕ. Пирĕн аттесемпе пиччесем алла хĕçпăшал тытса, тăшмансене хирĕç çапăçма фронта каяççĕ. Çакăн пек вăхăтра пире çамрăк ачасене ахаль ларни килĕшет-и вара? Эпир мĕн вăй çитнĕ таран хамăрăн паттăр Хĕрлĕ Çара пулăшатпăр.

Чăнах та, «Большевик» колхозра ачасем пур ĕçе те хутшăнаççĕ. Колхозра ачасен вăйĕпе çĕр лав ытла тислĕк тăкнă.

Ямашри «Ударник» колхозри пионерсем çум çумланӑ, çав вăхăтрах вĕсем колхозниксене хаçат-журналсем вуласа панă, стена хаçачĕсем кăларнă.

Улакартри Сталин ячĕпе тăракан колхозри 16 çулхи çамрăк ача Саша Афанасьев конюхра ĕçлеме пуçларĕ, вăл колхозăн 10 лашине пăхать тата ятарласах Хĕрлĕ Çар валли пĕр лаша ÿстерет.

Хальхи вăхăтра Шăхасан районĕнчи колхозсенче ачасем утă çулса пухса кĕрес ĕçре ĕçлеççĕ. Вĕсем утăна типĕтме сараççĕ, купа тăваççĕ, капана хывнă çĕрте пулăшаççĕ. Çамрăк ачасем халь тата тырă вырма хатĕрленеççĕ.

Пирĕн çамрăк патриотсем тăван çĕршывшăн, аслă Сталин аттешĕн пурне те тума хатĕр.

Шăхасан р. **С. СТЕПАНОВ.**

Шкул ачисем колхозсене пулăшаççĕ

ШĂХАСАН. Чуракассинче шкулсенче вĕренекен çамрăксем каникул пуçланнăранпах колхоза пулăшас тĕлĕшпе ĕçлеççĕ.

Шăхасанти ватам шкулта 7-мĕш класра вĕренекен Ф. Григорьев вĕренÿ çулĕ пĕтсенех конюха кĕчĕ. Вăл 10 лаша пăхать.

Е. НИКИТИН.

ÇĔРПУ. Старакри ватам шкулта 7-мĕш класра вĕренекен Л. Петров, З. Трофимова тата О. Иванова юлташсем колхоз лашисене пăхнă çĕрте, 20 хĕрача колхоз пахчинче ĕçлеççĕ.

Çĕнĕ вĕренÿ çулне хатĕрленнĕ май, аслă классенче вĕренекен ачасем шкул валли 60 кубла метр вутă турттарса хатĕрленĕ, вĕсемех пĕр çăл чавнă.

Г. ПЕТРОВ.

Оборона ĕçне лайăхлататпăр

ЕТĔРНЕ. Чурпай ялсоветĕнчи Осоавиахимпа РОКК организацийĕсем иртнĕ çултанпа ĕçлеççĕ. Хальхи вăхăтра Осоавиахим членĕнче пурĕ 66 çын, РОКК членĕнче — 89 çын тăраççĕ. Оборона значокĕсен нормисене мĕнпурĕ 200 çынна яхăн панă. Вĕренчен ПВХО нормисене 89 çын, ГСО — 96 çын, ВС — 36 çын, ГТО — 19 çын панă.

СССР Совнаркомĕ йышăннă постановлени тăрăх ялсоветĕнче 626 çынна ПВХО нормисене вĕренес ĕçе явăçтармалла, халь вĕсене вĕрентме 26 инструктор уйăрнă. Инструкторсен занятисем пуçланнă.

Допризывниксем çар ĕçне аван вĕренеççĕ. Ялсоветĕнче 42 допризывникран чылайĕшĕ оборона значокĕсен нормисене панă.

Çамрăксем çар ĕçне вĕреннипе пĕрлех, колхозра та тăрăшса ĕçлеççĕ.

И. ТИМОНИН,
Осоавиахим пуçламĕш организацин председателĕ.

Сывлăшран килсе тапăнасран сыхланма вĕренеççĕ

КРАСНОАРМЕЙСКОЕ. Красноармейскинчи ватам шкулти учительсем сывлăшран килсе тапăнасран сыхланма вĕренме командăсем тунă. Вĕсем ПВХО, ГСО нормисене вĕренеççĕ. Çав вăхăтрах ялсене кайса колхозниксене вĕрентеççĕ. Красноармейски ялсоветĕнче июль уйăхĕнче пилĕк калаçу туса иртнерĕ. Уйрăмăнах коммунистсемпе комсомолецсем А. Яковлев, А. Ефимова, М. Орлова, М. Мефодьева юлташсем ку тĕлĕшпе лайăх ĕçлеççĕ.

С. ФИЛИМОНОВ.

▲ ▲ ▲

УРСА АЛХАСТĂР ВĂРĂ ГИТЛЕР, СУЛЛАТĂР КУКĂР АЛЛИНЕ, АЛХАСТĂР-ХА, — АНЧАХ МĔН ИЛĔ? ÇĔЛЕН САННИЛЛĔ ХĂЙ ПУÇНЕ ХĂВАТЛĂ ВЫРĂС ХАЛĂХĔН ВĂРÇĂСЕНЧЕ ЧАПЛАННĂ ШТЫКĔН ВĔÇПЕ ЛЕКТЕРĔ ТЕ КАСТАРĔ.

ПВХО ĕçне вĕренекенсене пулăшма

Противогазпа мĕнле усă курмалла

Çынна сиенлекен газсенчен пĕччен сыхланмалли чи лайăх средство вăл — противогаз. Анчах унпала пĕлсе усă курас пулать: противогаз маскине виçеллине суйласа илмелле, вăл пуçа тата пите юрăхлă пулмалла, коробкăна тĕплĕн тĕрĕслесе пăхмалла, противогаз тăхăнсан мĕнле сывламаллине тата ăна мĕнле пăхса усрамаллине лайăх пĕлни кирлĕ.

Малтанах противогазăн шлемĕ тата маски виçеллине суйласа илме тăрăшмалла.

Противогаз иличчен малтан, хăвна юрăхлине пĕлме, пуçа сантиметр ленти̇пе виçмелле. Ăна çапла тумалла: малтан ĕнсерен пуçласа пит çăмартисем урлă янах вĕçне çити виçмелле, унтан — куçхаршисем çийĕн хăлха таран. Çак виçесен сумми маскăпа шлем мĕнле виçелли кирлине пĕлсе илме май парать. Çав икĕ виçен сумми 95,5 сантиметртан кая пулсан — пĕрремĕш виçеллĕ (размер) противогазпа танлашать, 95,9—99 сантиметра çити — иккĕмĕш виçеллине пĕлтерет; 99,5 — 103,5 сантиметра çити пулсан — виççĕмĕш виçеллине, 103,5 сантиметртан ытларах пулсан — тăваттăмĕш виçелли кирлине пĕлтерет.

Пирĕн промышленность маскăсене те, шлемсем пекех тăватă виçепе туса кăларать. Маскăсен куçлăх кантăкĕсем патне сывлăш пымалли вырăн (отросток) пур. Маскăсене те, шлем пекех, виçесем тăрăх суйласа илмелле.

Резиналлă шлем çинче виçе паллисем якалса пĕтсе палăрми пулнă пулсан, ăна хуçлатса хунă тĕлтен виçмелле: 25 сантиметр тăршшĕ — пĕрремĕш виçеллине, 28 сантиметр чи пысăк — тăваттăмĕш виçеллине пĕлтерет.

Противогаза тăхăнма çăмăлтараххине, «аслăраххине» илме тăрăшмалла мар. Запас виçеллĕ противогаз сиен тума пултарать. Пысăк виçеллĕ маска таса мар (отравить тунă) сывлăша кĕртме пултарать. Кунсăр пуçне хăш чух тата ÿсĕрсен е сывлăша хăвăртрах сывласа кăларсан маска пит çинчен хывăнса ÿкме пултарать.

Çавăн пекех, противогазăн маски, шлемĕ ытлашши тăвăр пулни те юрамасть. Вăл ытлашши тăвăр пулсан, унăн резини пыр çине тата янах шăммисем çине пусса пăвса тăрать. Пусса тăнă вырăнсенчи юн тымарисем тăрăх юна тĕрĕс çÿреме кансĕрлет.

Противогаза сыхласа усранă чух ăна дезинфекци тăвассине уйрăмах лайăх асăрхамалла. Маскăн шал енне денатур спирчĕпе, одеколонпа е тата марганцево-кислый калий шывĕпе тасатмалла. Противогазпа урăх çынсем усă курнă пулсан, ăна дезинфекци тумасăр тăхăнмалла мар.

Çĕнĕ маскăна туса кăларнă хыççăн икĕ енчен те талькпа сапса хураççĕ. Çавăнпа та çĕнĕ противогазпа усă курма пуçличчен ăна çуса тасатмалла та, типĕтсе хумалла.

Çĕнĕ противогаза тăхăнас умĕн коробкăн колпачекне вистесе картон çавракăшкине кăларса илмелле. Ун хыççăн гофрированнăй трубкăна коробка пырĕ çине винтăласа лартмалла. Коробкăпа пите тăхăнмалли пайĕсем тĕрĕс вырнаçса ларнине тĕплĕн тĕрĕслесе пăхас пулать. Противогаз пайĕсем мĕнле вырнаçса ларнине пĕлес пулсан, коробкăна илмелле те маскăпа трубкăна аялалла (çĕрелле усмалла). Сывласа кăлармалли клапан противогаз коробкин тăрăхла çĕвĕллĕ ансăр енĕпе пĕр тĕлте тăрать пулсан, противогаза тĕрĕс пуçтарнă пулать, вара тăхăннă чух трубка явăнса хуçланмасть.

Кивĕ, тăхăнса усă курнă, противогазсене туяннă чух, коробкăн чи кирлĕ пайĕсене тĕрĕслемелле. Ăна çапла тумалла: трубкăна коробка çумĕнчен кăларса илмелле, коробка пырне çăвара хыпса коробка витĕр сывламалла. Сывлама йывăр мар пулсан, коробка юрăхлă шутланать.

Маска е шлем резини çурăклă е шăтăклă пулмалла мар, çăмăллăн туртнипех ан çурăлтăр. Кăна тĕплĕнрех пăхсан, ахалех пĕлме пулать.

Маскăна пите юрăхлă тунă чух, ăна тăхăнмалла та, трубкăна коробка çумĕнчен вистесе илмелле, трубка вĕçне ывăç тупанĕпе хупласа хытă сывлас пулать. Маска хушшипе сывлăш кĕрет пулсан, пряжкăсене куçарса пырса маска хушшипе сывлăш кĕмелле мар тăвас пулать.

Тĕрĕслесе тата майлаштарса хатĕрленĕ противогаза сумкăна мĕнле пуçтарса хумалла? Коробкăн çĕввине сылтăм еннелле туса сумкăн пысăк пайне вырнаçтармалла, маскăна, пĕр куçлăхне резинăпа, тепĕр куçлăхне ĕнси енчи пайĕпе хупласа клапан камери тĕлĕнчен (хăвăнтан тул еннелле) хуçлатмалла та сумкăн пĕчĕк пайне вырнаçтармалла. Малтан, аяла трубкăна вырнаçтарса хумалла. Ăна апла туни химиллĕ тревога сигналĕ пулсан, хăвăрт тата çăмăллăн туртса кăларса тăхăнма май парать.

Маскăна икĕ алăпа уçса тăхăнмалла. Пуçпÿрнесем маскăн тул енче, ытти пÿрнесем шал енче пулаççĕ. Малтан янаха маска ăшне чикмелле, унтан шалти пÿрнисене çÿлелле шутарса пырса пуç çине туртса лартмалла. Противогаз тăхăннă чухне сывлама юрамасть тата куçсене хĕссе пăхмалла. Маскăна хăвăрт тăхăнма хăнăхмалла. Мĕншĕн тесен химиллĕ тапăнусем вăхăтĕнче противогаза хăвăрт тăхăнни кирлĕ. Ăна часах хăнăхма пулать, малтан час-часах тăхăнса тренировка тăвас пулать.

Маскăна çĕлĕк, картус, тутăр çине тăхăнма юрамасть. Ун пек тăхăнсан маска пит çумне çыпçăнса тăмасть, сывлăш кĕрекен пулать.

Маскăна çапла хывмалла: сылтăм алăпа клапан тавраш енчи камерăран тытса ерипен малалла туртмалла та çÿлелле вистесе илмелле. Маскăна сумкăна вырнаçтарса хуриччен малтан шал енчи тарне шăлса типĕтмелле.

Маска куçлăхĕсем тарласран малтан вĕсене шал енчен çутă супăньпе çÿхен сĕрмелле е ятарласа кăларнă карандашпа сĕрмелле.

Противогаз яланах хатĕр пултăр тесен ăна тĕрĕс тата йĕркеллĕ пăхса усрамалла. Противогаза чĕрĕ-нÿрлĕ вырăнта — умывальник çывăхĕнче, шыв труби çывăхĕнче тытса усрама юрамасть. Нÿрĕпе коробка тутăхать, резина тÿсĕмлĕхне çухатать, сывлăша тасатакан коробкăри япаласем пăсăлаççĕ. Противогаза шăршă кĕрекен шĕвĕ япаласем (керосин, бензин) çывăхĕнче, газсем кăларакан япаласем (натр, хлор извеçĕ) çывăхĕнче усрама юрамасть. Противогаз сумки ăшне урăх япаласем хурса усрамалла мар. Вĕсем противогазăн резиналлă япалисене сиен кÿме, пăсма пултараççĕ. Коробкăна пĕр-пĕр япала çумне перĕнтересрен, шаккасран, силлесрен сыхламалла, мĕншĕн тесен, апла туни коробкăри япаласене (проглотительсене) вырăнтан куçма, вĕтелме май парать тата коробка сиенленме пултарать.

Противогазпа усă курмалли правилăсенчен çаксем ĕнтĕ тĕп правилăсем пулса тăраççĕ.

Пурне те фронт валли — çакă паянхи хĕрÿ лозунг

Колхозниксен пысăк хастарлăхĕ

СОВЕТСКОЕ. Оборонăн Государственнăй Комитечĕн Председателĕ И. В. Сталин юлташ радио тăрăх сăмах тухса калани вăрă-хурахла фашистсене хирĕç çĕкленнĕ халăх вăй-хăватне татах вăйлатрĕ. Колхозниксемпе колхозницăсем аслă çулпуçăн чĕнĕвне ĕçпе ответлеççĕ. Пур колхозсенче те уборкăна хатĕрленес ĕç, государство умĕнчи обязательствăсене срокчен тултарас ĕç сарăлса пырать.

Чемей ялсоветĕнчи колхозсем тыла çирĕплетсе фронта пулăшас тĕлĕшпе пысăк ĕçсем туса ирттереççĕ. «Сеятель» колхоз (председателĕ коммунист Андреев) уйри тырпула çумкурăксенчен тасатнă хыççăн уборкăна хĕрÿллĕн хатĕрленме тытăнчĕ. Колхозăн хирĕнче çуртрипе кĕртырррисем хăмăш пек ÿсеççĕ. Колхозниксем кăçал 120 пăтран кая мар тĕштырă туса илме ĕмĕтленеççĕ. Çакна халь, уйхирте ешĕрсе ÿсекен тырпул аван шантарса тăрать.

«Сеятель» колхоз виççĕмĕш çул ĕнтĕ Пĕтĕм Союзри ялхуçалăх выставкин участникĕ. Колхоза Главвыставком иккĕмĕш степеньлĕ диплом, 5 пин тенкĕ укçа тата мотоцикл парса наградăланă. Колхозниксем хăйсен ĕçне чыслăн туса пыраççĕ.

Колхоз уйри тырпула пухса кĕртме хатĕрленнĕ май ялхуçалăх машинисемпе транспорт инвентарĕсене пĕтĕмĕшпех юсанă. Кĕлетсемпе михĕсене, шăналăксене хатĕрленĕ, вĕсене дезинфекциленĕ. Çирĕп ĕç планĕ тунă.

«Сеятель» колхоз государство умĕнчи парăмсене пĕтĕмĕшпех парса татрĕ. Колхозниксем хăйсен обязанноçне аван ăнланса илнĕ. Халĕ колхозниксем утă çулса пуçтарса кĕртес ĕçе тытăнчĕç. Пирвайхи чи пысăк пахалăхлă утăна государствăна пама тытăннă.

«Сатурн» колхоз та (председателĕ коммунист Яковлев) Хĕрлĕ Çара пулăшассине пĕр минутлăха та манмасть. Колхоз государствăна сĕлĕ парас плана 100 процентчĕпех тултарнă, ытти культурăсене те чылай панă. Аш-какай, сĕт-çу тата çăм обязательствисене парса татнă. Нумаях пулмасть колхозниксем Виççĕмĕш Пятилетка (тăваттăмĕш çулхи кăларăм) Заемĕн укçине 2.462 тенкĕ тÿлесе татрĕç. «Страж революции» колхоз колхозникĕсем те çакăн пекех лайăх ĕçлеççĕ.

Çак юлашки вăхăтра Чемей ялсоветĕнче агитациллĕ-массăллă ĕç те лайăхланчĕ. Коммунистсем тата агитаторсем масса хушшинче хальхи лару-тăру çинчен кулленех калаçусем туса ирттереççĕ. Халĕ ялсовет канцелярине радио лартрĕç. Колхозниксем радио урлă паракан çĕнĕ хыпарсене пухăнса итлеççĕ. Вулав çуртĕн заведующийĕ Ильин юлташ та хăйĕн ĕçне лайăх туса пырать.

Чемей ялĕ — историллĕ ял. Кунта пурăнакансем Чемей пăлхавне, ирĕк пурнăçшăн ĕмĕтленнĕ кĕрешÿн пăлхавне, лайăхах астăваççĕ. Вĕсен ĕмĕчĕ — тăван çĕршыва сыхласси. «Кĕрешÿпе çĕнсе илнĕ аслă влаçа ирсĕр фашистсем тепĕр хут каялла илеймĕç!», теççĕ колхозниксем. Чемей çыннисем тăшмана хирĕç çапăçма хăйсен ирĕкĕпе действующи армине яма ыйтса заявленисем параççĕ. Акă мĕн çырать-ха «Страж революции» колхоз колхозникĕ Никон Кошкин юлташ хăйĕн заявленийĕнче:

«Урса кайнă Гитлерăн фашистла банди, çынвĕлеренсем пирĕн телейлĕ пурнăçа фашизм аллине пама ĕмĕтленнĕ. Çук, вĕсен ĕмĕтленнĕ ĕмĕчĕ пурнăçа кĕреймĕ. Эпир, пĕтĕм халăх, хамăр мухтавлă Хĕрлĕ Çарпа пĕр пулса тата ăна вăй çитнĕ таран пулăшса пырса, фашистсене хăйсен çĕрĕ çинчех çапса аркатăпăр. Эпĕ 1897 çулта çуралнă. Хамăр тăван çĕршывшăн, Аслă Сталиншăн кĕрешме пĕтĕм вăя хуратăп, тăшмана хирĕç эпĕ, хамăн пĕр тумлам юн юлмиччен çапăçатăп, çавăнпа та хăвăртрах фронта яма ыйтатăп».

Кошкин юлташ граждăн вăрçин участникĕ. Вăл Чемей пăлхавне аса илсе, ирĕклĕ пурнăçшăн мĕнле кĕрешни çинчен каласа парать. Кошкин юлташ 11 çул хушши пĕр улшăнмасăр колхозри çулĕйĕр бригадин бригадирĕ пулса ĕçленĕ.

Я. СИГАЕВ,
Н. ПУШКИН.

Пĕр промартельре

ИШЛЕЙ. Чурачăкри промысла артелĕ производствăллă плана кашни кварталтах иртерсе тултарать. Артель членĕсем юлашки вăхăтра нихăçанхинчен те пысăк хастарлăхпа ĕçлеме тытăнчĕç. Ф. Сорокин, Ф. Матросов, Я. Сорокин, М. Алексеев, К. Шумилов юлташсем чăпта çапмалли ĕçĕн çурçул планне ытлашшипех тултарчĕç.

Е. ТЮРИН.

Тăшман пуçне час хуçĕ, —
Шанатпăр вăй-хала.
Пырать ертсе çулпуçĕ
Пире малтан мала!

Ютçĕршыв корреспонденчĕсен черетлĕ пресс-конференцийĕнче

Ютçĕршыв корреспонденчĕсен июлĕн 15-мĕшĕнче пулнă черетлĕ пресс-конференцийĕнче Совет Информаци Бюровĕн начальникĕн заместителĕ С. А. Лозовский юлташ çапла пĕлтернĕ:

ССР Союзĕпе Великобритани хушшинче кăçалхи июлĕн 12-мĕшĕнче тунă вăрçăллă-политикăллă килĕшӳн пысăк та паха результачĕ Германин икĕ фронтпа тата ытларах та фронтпа вăрçма тивни пулса тăрать. Нумай фронтсенче пыракан вăрçă Германири политикăллă деятельсемпе çар деятелĕсемшĕн яланах хăрушă япала пулнă. Икĕ фронтпа пыракан вăрçă мĕне пĕлтерет-ха вăл? Çак ыйту тăрăх кăçалхи февраль уйăхĕн вĕçĕнче Берлинра пулнă пресс-конференцире Германи çар министерствин представителĕ Бате çапла каланă:

«Пĕр государствăн пĕр вăхăтрах темиçе вăйлă державăна хирĕç вăрçмалла пулсан ,çавăн пек вăрçăна икĕ фронтпа пыракан вăрçă теççĕ, çавăн пек вăрçăра çав пĕр государство кашни фронтра вăйлă противнике хирĕç яланах хăйĕн çĕр çинчи, сывлăшри тата тинĕсри вăйĕсен пĕчĕк пайне кăна кăларса тăратма пултарать. Çакăнта ĕнтĕ икĕ фронтпа пыракан вăрçăн тĕп шухăшĕ. 1914 çултан пуçласа 1918 çулччен Германия çакăн пек **питех те пысăк трагедиллĕ** вăрçăра вăрçнă».

1914—1918 çулсенчи вăрçă опытĕнчен чылай тĕслĕхсем илсе кăтартса, Германи çар министерствин официальнăй представителĕ Бате çакăн пек вывод тăвать:

«Икĕ, виçĕ тата тăватă фронтпа пыракан вăрçă пире çавтери хакла ларнă, тĕнче вăрçин пĕр паллă генералĕн сăмахĕсемпе каласан, пирĕн хĕç мăкалнă».

Германири çар çыннисен представителĕ çапла каланине асра тытар, вăл питех те пысăк вырăн йышăнса тăрать тата нумай ĕçсем çинчен калать.

1941 çулти февраль уйăхĕн вĕçĕнче Германи çар министерствине çакнашкал историллĕ тĕпчевсем çинчен тухса калама мĕне кирлĕ пулнă-ха? Акă мĕн тума кирлĕ пулнă: вăл Германи халăхне çакăн пирки ĕнентерессшĕн пулнă: Гитлер политикине пула Германине икĕ фронтпа пыракан вăрçăран, Германин государствăллă деятелĕсене, Бисмарк, Шлиффен, Мольтке пек деятельсен ăс-тăнне те, Гитлер, Геринг йышши политикансен тата фашистла ытти ирсĕрсен ăс-тăнне те хăрушă тĕлĕк пек пусарса тăнă хăрушлăхран хăтăлса юлма май килчĕ, тесе ĕнентерессшĕн пулнă.

Генерал Сект хăйĕн «Германия хĕвеланăçпе хĕвелтухăç хушшинче» ятлă кĕнекинче хĕрсе кайсах çапла ыйтнă: «Эпир татах тепĕр хут икĕ тăшман хушшинче пуласшăн-и?» тенĕ те унтан çапла кăшкăрса каланă: «Эпир Германи политикине çапла тума чĕнетпĕр: пире стратегиллĕ тыл туса парăр кăна»...

Гитлер хăех ĕнтĕ хăйĕн питех те нумай сăмахĕсемпе, — вăл, пуриншĕн те паллă, сăмахне чарса тăрайманнипе аптăрать,—Германин çак вăрçăра шанчăклă тыл пулнăшăн хăйне хăй пĕр хут çеç мар мухтанă.

1940 çулти январь уйăхĕнчех Гитлер Совет Союзĕпе Германи хушшинчи пакт пирки çапла каланă: «питех те пысăк территори çинче сĕмсĕр вăрçă пуçланасран çăлăнса юлма май килнĕшĕн пурне те тума пултаракан турă ырлĕ». Ун чухне Гитлер питех те кăмăллă пулса çапла паллă тунă: «Паян Германин политика тĕлĕшĕнчен ирĕклĕ тыл пур», тенĕ.

Германия çак вăрçăра çĕнтерет, мĕншĕн тесен ăна икĕ фронтпа вăрçассинчен тата хăйне хупăрласа илессинчен çăлăнса юлма май килчĕ тесе кăтартса паракан сăмахсене Гитлер, Геринг, Риббентроп тата фашистла ытти политиксем каланă сăмахсенчен вуншарăн илсе кăтартма пулать.

Анчах та, Гитлер пушмакĕсене тăхăнса киветме те ĕлкĕреймерĕ, сасартăках йăлтах урăхла майлă калама тата ĕнентерме тытăнчĕ. Халиччен Германири авторитетсем: çĕнтерес шанчăк вăл икĕ фронтпа пыракан вăрçăран çăлăнса юлассинче пулать, тесе каланă пулсан, халĕ ĕнтĕ Гитлерăн çарпа штатски ученăйĕсем çапла кăтартса параççĕ: Германине çăлăнса тухмалли пĕртен пĕр çул вăл — ССР Союзĕпе Англине хирĕç вăрçасси, урăхла каласан, икĕ фронтпа тата ытларах та фронтпа вăрçасси пулса тăрать, .теççĕ. Çакă вăл политика мар ĕнтĕ, çакă вăл — эпилепси. Кунта ĕнтĕ политикăллă ăс-хакăл мар, вăрçăпа политика тĕлĕшĕнчи расчет мар, авантюризм тата пуçласа янă ĕçрен çăлăнса тухма май çуккине ăнланса тăни ĕçлет. Çапла ĕнтĕ, гитлерла Германия хăй мĕнрен пуринчен ытларах хăранă — çавна туянчĕ.

Гитлерпа унăн ушкăнĕн инкекĕ акă мĕнре: пĕр фронт Пăрлă океан патĕнчен Хура тинĕс патне çити тăсăлса выртать, тепĕр фрончĕ вара Хĕвеланăç Европăн мĕнпур çыранĕ тăрăх, Çурçĕр Норвеги патĕнчен Исланди, Англи утравĕсем урлă Испани таран, малалла Вăтаçĕр тинĕсĕ, Абиссини, Ливи тата Итали колонийĕсем пулнă ытти территорисем урлă, мĕнпур Атлантика океанĕ урлă, Англин мĕнпур доминионĕсем урлă инçетри Австрали таран тăсăлса выртать. Çакă та вăл пĕтĕмĕшпех мар-ха.

Пысăк фронтсенчен пĕри вăл Германин хăйĕн ăшĕнчи фронт — гитлерла шайкăпа Германи халăхĕ хушшинчи фронт пулса тăрать. Гитлеровецсем çителĕклĕ таран шута илмен тепĕр фронт вăл — оккупациллĕ влаçсемпе вĕсене курайман Франциири, Бельгири, Голландири, Норвегири, Польшăри, Чехословакири, Югославири, Грецири, Данири халăхсем хушшинчи фронт пулса тăрать.

Гитлер çапла шухăшланă: эпĕ ик-виç миллион поляка асаплантарса вĕлерсе пĕтеретĕп те, ытти 18—20 миллион полякĕ манăн чĕмсĕр тарçăсем пулса тăраççĕ, тенĕ. Гитлер çапла шухăшланă: эпĕ вуншар та çĕршер пин чехсене, словаксене, французсене, бельгиецсене, норвежецсене, голландецсене, сербсене тата грексене вĕлерсе тата асаплантарса пĕтеретĕп те, çак çĕршывсенчен вĕсен мĕнпур продовольствине ĕмсе илетĕп, мĕнпур машинăсемпе оборудованине турттарса каятăп, мĕнпур пуянлăхсене хам алла туртса илетĕп те, ун чухне çак мĕнпур халăхсем мана Мессия вырăнне йышăнĕç, хăйĕн тара кĕрĕшнĕ бандичĕсемпе пĕрле «Хейль Гитлер» тесе кăшкăрма пуçлĕç, тенĕ.

Чăннипе илсен Гитлер пĕтĕм тĕнчене хăйне хирĕç тăма пĕрлештерчĕ. Гитлерла ушкăн хăйĕн вĕçĕ-хĕррисĕр вăрă-хурахла ĕçĕсемпе . тата хăйĕн садизмĕпе оккупациленĕ кашни çĕршывра, кашни фабрикăра, кашни заводра, кашни ялта фронтсем туса хунă. Гитлера хирĕçле фронт хăйĕн çĕршывне, хăйĕн культурине юрататкан кашни патриот чĕрп витĕр иртсе пырать, çавăн пеккисем вара, курайманлăхпа тапакан чĕресем, Европăра кăна мар, тата Пĕрлешӳллĕ Штатсенче, Китайра, Индире — пур çĕрте те, ăçта çынсем хăйсен ирĕклĕхне тата этем тивĕçлĕхне хакалаççĕ, çавăнта пур çĕрте те çĕршер миллион чĕре шутланаççĕ. Гитлер хăйне хирĕç пĕтĕм тĕнчери халăхсене тапратса кăларчĕ. Ăçта халăха, пĕлӳлĕхе, прогреса юратнин хĕлхемĕ тапса тăрать, çавăнта пур çĕрте те вăрă-хурахла ĕçсен, пусмăрăн, цинизмпа демагогин фашистла режимне хирĕçле курайманлăх тапса тăрать. Гитлер хăй шухăшланинчен нумай ытларах фронт туянна, унăн вăрçă машини кирек мĕнле лайăх пулсан та, çав машина халĕ ĕнтĕ начарланма пуçлать. Çав машина такăнмасăр пыма пултараймасть, мĕншĕн тесен çав машина Хĕрлĕ Çарăн тата Совет Союзĕнчи мĕнпур халăхăн вĕçĕ-хĕррисĕр героизмне тĕл пулчĕ.

Украина «геройĕ», 1918 çулта унтан лайăх пурнăçран мар йĕмне çухатса тарнă генерал Гренер,—хăйĕн «Завещание Шлиффена» ятлă, 1929 çулта тухнă кĕнекинче çапла çырнă:

«Кам вăрçă ĕçĕсен хĕвелтухăçĕнчи театрĕн стратегиллĕ характерне пĕлес тет, çавăн историллĕ асаилӳсем çумĕпе иртсе тухас пулать. Вислапа Урал хушшинчи калама çук пысăк тӳремлĕхĕн, пĕр государствăна тата пĕр халăха вырнаçтарса тăракан тӳремлĕхĕн хапхи умĕнче 1-мĕш Наполеонăн малтанах асăрхаттаракан кĕлетки тăрать, унăн кунçулĕ Россия çине тапăнакан кирек мĕнле çыннăн чĕрине те çак çĕршыва хирĕç наступлени пуçлас умĕн хăратса çӳçентерекен туйăм кĕртме тивĕçлĕ».

Гренер малтанах асăрхаттарса хуни пулăшмарĕ. Совет çĕрĕ мĕнтери вĕри иккенне Гренертан пуçне урăх камăн ĕнтĕ нумайрах пĕлмелле?

Гитлер ССР Союзне хирĕç хăйĕн мĕнпур вăйĕсене кăларса ячĕ, çакна вăл Шлиффен хушса хăварнине шута илсе турĕ:

«Пĕтĕм Германия пĕр противник çине тата шăпах ĕнтĕ чи вăйлă, чи хăватлă тата чи хăрушă противник çине тапăнма тивĕçлĕ», — тенĕ Шлиффен.

Малтанрах гитлерла Германия хăйĕн сывлăшри вăйĕсене Англи çине кăларса ячĕ, анчах та унта кăлтăк пулчĕ. Халĕ вăл хăйĕн пĕтĕм вăйне пире хирĕç пухса тăратрĕ. Анчах та çак фронтра Гитлер Англи утравĕсем тĕлĕнчи тата Атлантика океанĕнчи çапăçусенче туяннинчен те сахалрах лаврсем туянĕ.

Пĕтĕм тĕнчене хирĕç сĕмсĕр авантюра пуçласа тата нумай фронтсенче вăрçă туянса, Гитлер нимĕç халăхне çакăнпа йăпатать: фашистла Германия пĕр фронтра кăна вăрçă вăрçать, тет вăл. «Германия икĕ фронтпа вăрçманни тĕнчешĕн паллă пулĕ», тесе ĕнентересшĕн янăрашать Германири радио Англипе Совет Союзĕ хушшинче килĕшӳ тунă хыççăн. Çапла ĕнтĕ, Геббельсăн радиопередачисем çакна кăтартса параççĕ: икĕ фронтпа пыракан вăрçă хаяр чăнлăх пулса тăнине халăхпа çартан пытарса хăварни кăна пултăр тесе, нимĕçсем уççăнах суйма, жуликла ĕçсем тума та хатĕр. Çакă вăл акă мĕне татах тепĕр хут кăтартса парать: мĕнпур тĕнчене хăйсен ирсĕр сăнарĕпе образĕ тăрăх улăштарса йĕркелеме ĕмĕт тытнă Гитлерпа унăн шайкин авантюристла политикинчен пурпĕрех тухса тăракан результат вăл — гитлерла Германине çĕмĕрсе тăкни пулать.

Германие хирĕç пыракан вăрçăра пĕрле кĕрешесси çинчен ССР Союзĕпе Великобритани правительствисем хушшинче килĕшӳ туни çинчен ютçĕршывсенче мĕн çыраççĕ

США

НЬЮ-ЙОРК, июлĕн 14-мĕш. (ТАСС). Юнайтед пресс агентствин Вашингтонри корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, конгресс членĕсем каланисенчен çакăн пек вывод тума пулать: Англипе Совет Союзĕ хушшинче тунă килĕшĕве кунта пурте пĕр шухăшлă пулса ырлаççĕ. Сенатăн ютçĕршыв ĕçĕсем енĕпе ĕçлекен комисси председателĕ Джордж çапла пĕлтернĕ: çак килĕшӳ вăл Англипе Совет Союзĕ пĕр пĕтĕмĕшлĕ тăшмана хирĕç кĕрешнĕ фактран тухса тăрать.

«Нью-Йорк таймс» хаçатăн Вашингтонри корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, конгресăн нумай членĕсем çапла шутлаççĕ: Англипе Совет Союзĕ хушшинче тунă килĕшӳ пурпĕрех пулмалла пулнă тата вăл Германие хирĕç кĕрешнĕ çĕрте питех те хаклă фактор пулса тăрать.

Ассошиэйтед пресс агентствин Вашингтонри корреспонденчĕ пĕлтернĕ тăрăх, дипломатиллĕ çынсем хушшинче çапла шутлаççĕ: Англипе Совет Союзĕ хушшинче тунă килĕшӳ Совет Союзĕпе Германи хушшинче вăрçă пуçланнă хыççăн Англипе СССР хушшинче пĕр-пĕрне ăнланас никĕс çинче пулса тăнă положение йĕркелесе ярать. Çав çынсем хушшинче: Рузвельт тата государство департаменчĕ калаçусем мĕнле пыни çинчен Англипе Совет Союзĕн Вашингтонри дипломачĕсенчен информаци илсе тăнă тесе шутлаççĕ.

НОРВЕГИЯ

ЛОНДОН, июлĕн 14-мĕш. (ТАСС). Норвегири вăрттăн ĕçлекен «Радио свободы» радиостанци пĕлтернĕ тăрăх, Англипе ССР Союзĕ хушшинче килĕшӳ туса çирĕплетнĕ май чылай хуласенче —Ослора, Тронхеймра, Ставангерта, Шненра тата ыт. те калама çук пысăк çĕкленӳ пулни палăрать: норвежецсем гитлерла агрессие хирĕç кĕрешекен халăхсене юратса кăмăлланине уççăнах кăтартса параççĕ.

«Çапла каласан, эпир пĕтĕм Норвеги халăхĕн шухăшне палăртса парăпăр,--тесе пĕлтерет «Радио свободы», — фашистла Германия икĕ фронтăн хĕскĕчине лекрĕ. Çавăн пек фронтсен шучĕ ӳссех пырĕ, мĕншĕн тесен Германия чуралăха кĕртсе ӳкернĕ кашни çĕршывах—вăл çитес вăхăтра нимĕçсен фашистла йыткĕтĕвĕсене хирĕç кĕрешмелли фронт пулса тăрать. Ирĕке тухмалли сехет çывхарса килет».

ГЕРМАНИЯ

БЕРН, июлĕн 14-мĕш. (ТАСС). Журналистсем хушшинче пĕлтернĕ тăрăх, Германие хирĕç пыракан вăрçăра пĕрле кĕрешесси çинчен Англипе Совет Союзĕ хушшинче тунă килĕшӳпе Германири халăхăн пур сийĕсем хушшинче те пысăккăн интересленеççĕ. Фашистсен ертсе пыракан çыннисем çакăн пирки хыттăн шикленеççĕ: Англипе Совет Союзĕ хушшинче килĕшӳ туни çинчен пĕлтерекен хыпар официальнăй пропаганда: Германия çĕнтересси инçех мар, тесе çирĕплетсе каланине татăклăнах аркатса ярĕ. Геббельсăн пропаганда машини çавтери хыттăн ĕçлет. Гитлерăн хăюллă «лозунгĕсене» халăхăн анлă сийĕсем ниепле те ăнланса илме пултараймаççĕ. Халиччен гитлеровецсем: эпир Вильгельм йăнăшĕсене, вăрçа пĕр вăхăтрах икĕ фронтра туса пынăскерĕн йăнăшĕсене, тума памастпăр, тесе ланкаччĕç. Англипе Совет Союзĕ хушшинче килĕшӳ туни çинчен пĕлтерни Германие аслă державăсен коалицийĕсен факчĕ умне кăларса тăратать, апла пулсан ăна икĕ фронт умне лартать. Çак кунсенчех Германирен Берна пырса çитнĕ ютçĕршыв журналисчĕ çапла пĕлтерет: Германипе Совет Союзĕ хушшинче вăрçă пуçланнă хыççăн Германи халăхĕн шухăш-кăмăлĕ çавтери кӳтсе çитнĕ. Нумайĕшĕсем Гитлерăн авантюрăллă политики пирки хыттăн тарăхнине пытармаççĕ те. Юлашки кунсенче Берлинра, Франкфуртра, Гамбургра, Кельнра çынсене массăллăн арестленĕ. ССР Союзне хирĕç вăрçă пуçланă хыççăн хĕвелтухăç фронтĕнче аманнă çынсене турттаракан поездсем пĕтĕм Германийĕпех тăсăлаççĕ, упăшкисемсĕр тата тăлăх тăрса юлакансен хисепĕ тĕлĕнмелле хăвăрт ӳссе пырать, хĕвеланăçĕнче Англи авиацийĕ Германири промышленноçăн пысăк предприятийĕсене çĕмĕрет. Çак обстоятельство вара Германи халăхне питех те хытă шухăшлаттарать.

ФРАНЦИЯ

ЛОНДОН, июлĕн 14-мĕш. (ТАСС). Англипе Совет Союзĕ хушшинче килĕшӳ туни çинчен пĕлтерекен хыпар Францин Лондонри çыннисене питех хытă интереслентернĕ. Çав çынсем хушшинче акă мĕнле калаççĕ: Франциri пĕтĕм халăх — Совет Союзĕпе Англири халăхсен, гитлерла ирсĕрсене хирĕç вĕсене çĕнтеричченех пĕрле кĕрешме йышăннă халăхсен хăватлă коалицийĕ енче. Францин çĕршер те пиншер патриочĕсем, Францире хăйĕнче те тата унăн тулашĕнче те, тĕрĕссипе фашистла ордăсене хирĕç, Францине ирĕке кăларассишĕн тата унăн чысĕшĕн кĕрешеççĕ. Ирĕклĕ пурнăçпа пурăнма юрататкан Франци халăхĕпе унăн хальхи вăхăтри правителĕсем — предательсен намăса пĕлмен ушкăнĕ, нимĕçсен штыкĕсем пулăшнипе çеç влаçра тытăнса тăраканскерсем хушшинче—пысăк хушă выртать.

Англипе Совет Союзĕ хушшинче килĕшӳ туни пĕтĕм Франципех фашистсене хирĕç халăхăн патриотла движенине çĕнĕрен вăйлăн çĕклесе ярĕ. Францин оккупациленĕ, çавăн пекех оккупацилемен зонинчен илнĕ пирвайхи сведенисем çакна çирĕплетсе параççĕ те ĕнтĕ.

АФИ агентстви Англипе Совет Союзĕ хушшинче тунă килĕшӳ текстне ĕнер тата паян темиçе хутчен те радио тăрăх панă. Текст пирки тунă комментарисенче килĕшĕве хĕрӳллĕн ырланине кăтартса панă, вăл килĕшӳ фашизма çĕмĕрсе тăкмашкăн икĕ аслă халăх пĕрле кĕрешме пулнине кăтартса парать.

КАНАДА

НЬЮ-ЙОРК, июлĕн 14-мĕш. (ТАСС). Канадиэн пресс агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Канадăри хаçатсем Англипе Совет Союзĕ хушшинче тунă килĕшӳ çинчен вăйлăн çыраççĕ. «Монреаль газетт» çапла çырать: Англипе СССР хăйсен тăшманне хирĕç пыракан вăрçа вĕçне çитиех туса пыма йышăнчĕç. Акă мĕнре пулса тăрать çĕнĕ килĕшӳн шухăшĕ.

«Пострекорд» хаçат çапла çырать: Англипе Совет Союзĕ хушшинче тунă килĕшӳ Германия Россия çине тапăнса кĕнĕ хыççăнхи положение çирĕплетет. Хăйсен тăшманне хирĕç пĕрле кĕрешме Англипе Совет Союзĕ килĕшӳ туса çирĕплетрĕç

ЮГОСЛАВИЯ

ЖЕНЕВА, июлĕн 14-мĕш. (ТАСС). Кунта Югославирен илнĕ сведенисем тăрăх, Германие хирĕç пыракан вăрçăра пĕрле кĕрешесси çинчен Совет Союзĕпе Англи хушшинче килĕшӳ туса çирĕплетни çинчен пĕлтерекен хыпар сербсен хулисемпе ялĕсем тăрăх хăвăрт сарăлнă. Германири информаци бюровĕ славянсен çĕршывĕсем валли ятарласах паракан передачăсенче çак килĕшӳн пĕлтерĕшне пур майпа та пĕчĕклетме хăтланать пулин те, анчах серб халăхĕ вăл килĕшĕве Германи фашизмне хыттăн çапни пулса тăрать, тесе хаклать.

РУМЫНИЯ

БЕРН, июлĕн 14-мĕш. (ТАСС). Кунта илнĕ сведенисем тăрăх, гитлерла Германие хирĕç пыракан вăрçăра пĕрле кĕрешесси çинчен ССР Союзĕпе Великобритани правительствисем хушшинче килĕшӳ туни çинчен пĕлтерни Румыни халăхне çавтери хыттăн интереслентернĕ. Çак пĕлтерӳ çарта паллă ан пултăр тесе, правительство пур мерăсене те йышăнать.

Пурин шухăшĕсем те çакăн пек: Гитлер Совет Союзĕпе Великобритани халăхĕсем хушшине савăл кĕртсе лартма пултараймарĕ, çавăнпа та унăн юнлă похочĕ пĕтĕмĕшпех арканса кайĕ. Бухарестра çакăн пирки, нимĕн те иккĕленмеççĕ: çакăн пек вăй ССР Союзĕпе Великобритания иккĕшĕ пĕр пулса кĕрешнĕ вăй, Германи фашизмне йăлтах аркатса тăкĕ.

Румыния та, Гитлер кăтартнă тăрăх çав авантюрăна хутшăнкаскер, фашистла çарсем пурпĕрех арканассинчен тухса тăракан йывăр инкексене тӳссе ирттермелле пулать, тесе шутлаççĕ. Çак шухăшсем Румынири ертсе пыракан çынсене хăратса ӳкернĕ тата Гитлера хирĕç кĕрешекен патриотла элементсене хавхалантарса янă.

ТУРЦИЯ

АНКАРА, июлĕн 14-мĕш. (ТАСС). Англипе Совет Союзĕ хушшинче килĕшӳ туни çинчен пĕлтерекен хыпар ĕнер кăнтăрла иртсен паллă пулса тăнă. Хаçатсем килĕшӳ текстне пичетлесе кăларма та ĕлкĕреймен, анчах ун çинчен пĕлтерни хăвăрт сарăлнă, Анкарари халăхăн тĕрлĕ сийĕсене питех те хытă тĕлĕнтернĕ. Нумайĕшĕсем: гитлерла Германи положенийĕ çавтери çивĕчленсе каять, тесе шутлаççĕ. Хăшпĕр çынсем тӳрех: халĕ ĕнтĕ Гитлерăн пĕтмелли çитет, унăн çарне çĕмĕрсе тăкаççĕ, тесе калаççĕ.

Совет Союзĕн Лондонри миссийĕ ячĕпе тунă банкет

ЛОНДОН, июлĕн 14-мĕш. (ТАСС). Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, нумаях пулмасть Совет Союзĕн Лондона пырса çитнĕ çар миссийĕн членĕсен ячĕпе Англи правительстви паян Лондонра банкет тунă. Банкета тинĕс министрĕ Александер ертсе пынă. Совет миссийĕсĕр пуçне банкетра Совет Союзĕн Лондонри посолĕ Майский хăйĕн пĕтĕм составĕпе, сывлăш-çар вăйĕсен маршалĕ Портал, флот адмиралĕ Паунд, имперски генеральнăй штаб начальникĕн заместителĕ генерал-лейтенант Поунслл тата Англи хĕçпăшаллă вăйĕсен ытти представителĕсем те пулнă.

ЧЕРЧИЛЛЬ СĂМАХĔ

ЛОНДОН, июлĕн 14-мĕш. (ТАСС). Паян ирхине Гайд-паркра (Лондонра) граждăнла оборонăн 6 пин работникĕн митингĕ пулнă, çак митингра Англи премьер-министрĕ Черчилль сăмах тухса каланă.

ЛОНДОН, июлĕн 14-мĕш. (ТАСС) Рейтер агентстви пĕлтернĕ тăрăх, Гайд-паркра вырăнти оборона отрячĕсен парачĕ хыççăн Англи премьер-министрĕ Черчилль правительствăн ытти членĕсемпе тата Лондон муниципалитечĕн представителĕсемпе пĕрле Лондон графствин административлă совечĕн заленче ирхи апатра пулнă. Ирхи апата чĕннисем хушшинче Çĕнĕ Зеландин халь Лондона пынă премьер-министрĕ Фрезер пулнă.

Çак ирхи апатра Черчилль сăмах тухса каланă, унăн сăмахне радио тăрăх панă. Вăл çапла каланă:

Паян ирхине Гайд-паркра эпир вăйлă тата хавхалантаракан картинăна— Лондонăн вырăнти оборона отрячĕсен энергийĕпе вăйне кăтартса паракан демонстрацине куртăмăр. Вĕсем чрезвычайнăй обстоятельствăсене пула ӳссе çитĕннĕ. Вĕсем тăшман вут-çулăмĕ айĕнче йĕркеленсе ӳснĕ тата пиçĕхсе çирĕпленнĕ. Çак парад вăхăтĕнче кашниех пĕр япалана кăна — пирĕн наци мĕнтери аслине кăна курса тăнă. Эпир паян Лондон оборонин организациленнĕ работникĕсен, 250 пин çынран кая мар шутланакан работниксен представителĕсене куртăмăр, çак оборона работникĕсем капла е тепĕр майпа хăйсен вырăнĕнче тăраççĕ, Лондонра йĕркеллĕ пурнăç тытса тăрас ĕçе, тăшман историре халиччен пулман хаярлăхпа атакăланă пысăк Лондонра йĕркеллĕ пурнăç тытса тăрас ĕçе активлăн хутшăнаççĕ. Иртнĕ çулти сентябрь уйăхĕнче, Гитлерăн пирĕн çине тапăнса кĕрес планĕсене Англи авиацийĕ çĕмĕрсе тăкнă хыççăн, вăл хăй Англи хулисене çĕр пичĕ çинчен шăлса ывăтма шухăшлани çинчен пĕлтерчĕ. Çав уйăх пуçламĕшĕнчех вăл Лондон çине хăйĕн мĕнпур хаярлăхне йăтăнтарса антарчĕ. Кунта, Темза айлăмĕнче, 8 миллион çын ытла пурăнать, вĕсем ку чухнехи цивилизацин питех те çӳллĕ пусăмĕнче тăраççĕ. Вĕсене кунсерен çутă, ăшă электроэнерги, шыв, канализаци тата чи сложнăй çыхăну средствисем кирлĕ. Лондон администрацийĕ тата унăн мĕнпур отделĕсем халиччен никам та пĕлмен тата иртнĕ мĕнпур историре нихăçан та пулман пысăк проблемăсене тĕл пулчĕç Обществăллă йĕркелĕх тытса тăрасси, сывлăха сыхласси, Лондонра кашни кун килекен тата унтан тухса каякан миллионшар çынсене мĕн кирлине туса парасси, миллионшар арçынсемпе хĕрарăмсем валли хӳтлĕхсем организацилесе парасси, çĕмĕрсе тăкнă çуртсенчен вилнисене тата аманнисене кирлĕ çĕре илсе каясси, госпитальсем çине пĕр хĕрхенмесĕр бомбăсем пăрахнă вăхăтра аманнă çынсене пăхасси, уйрăм кунсенче темиçе пине çитнĕ тата вĕçĕмренех ик-виç кун хушши бомбăсем киле-киле пăрахнă вăхăтра татах та нумайрах пухăннă килçуртсăр çынсене пулăшу парасси, çавăн пекех тата çакнашкал условисенче пысăк йышлă ачасене вĕрентесси—çаксем пурте ĕнтĕ йывăр задачăсем, малтанах канăçлăн пăхса тухас пулсан та калама çук йывăр задачăсем пулни курăнма пултарнă.

Хăшпĕр чухне,— тенĕ малалла Черчилль, — пысăк районсене газ парса тăрасси чарăнса ларнă, çав районсенче газ пысăк йышлă çынсем валли апат-çимĕç хатĕрлемелли пĕртен-пĕр средство пулнă. Хăшпĕр чухне электричество ĕçлеме чарăннă. Убежищĕсем тата вĕсенчи условисем пирки питех те кӳренсе каланă сăмахсем илтĕннĕ. Вăхăт-вăхăтпа водопровод стройран тухнă, чугунçулсем çинчи движени чарăна-чарăна ларнă е йĕркеллĕ ĕçлейми пулнă. Пушарсем хулан пĕр-пĕтĕм районĕсене пĕтернĕ, 20 пин çын вилнĕ. Анчах та пĕр япала пулнă, ун пирки нимĕн иккĕленмелли те çук. Çакă вăл — лондонецсем вăрçă пуçламĕшĕнчех кăтартнă паттăрлăх, никам çĕнтерейми çирĕплĕх, чăтăмлăх тата пурнăç вăйĕсен вăпасĕ **(алă çупаççĕ)**. Çак чулту çинче вĕсем никам çĕнтерейми çирĕп тăраççĕ. Общественноçа мĕн кирлине, миллионшар çынсен кулленхи пурнăçĕшĕн çавтери кирлĕ тĕрлĕ детальсене хаяр аркатусем пынă вăхăтра пĕтĕмĕшпех çĕнĕрен тунă тата лайăхлатса пынă.

Правительство ячĕпе Черчилль Лондонри мĕнпур граждăнла влаçсене, пуçламĕшĕнче Джон Андерсен, унтан Герберт Моррисон ертсе пынă влаçсене тав тунă.

Тăшман хаяррăн пырса çапнине тӳссе ирттернĕ вăхăтра, — тенĕ Черчилль малалла, — ытти портсемпе хуласенче пурăнакан çынсем те, лондонецсем пекех, пысăк паттăрлăха, чунхавалăн çирĕп вăйне кăтартса пачĕç. Пирĕн хамăрăн умма çакăн пек ыйту лартас пулать: бомбăсем килсе пăрахасси тепĕр хут пулать-ши? Эпир çапла шутлатпăр: вĕсем тепĕр хут та пулĕç.

Эпир çĕнĕ мерăсем йышăнтăмăр, хальхи лăпкăлăх часах пĕтес тата çил-тăвăл çĕнĕрен пуçланас пулсан, Лондон кирек мĕне кĕтсе илме те хатĕр пулать, Лондон парăнас çук. Вăл татах та çĕнĕ испытанисене тӳссе ирттерме пултарать. Эпир противникрен хĕрхенӳ ыйтмастпăр. Паян Лондон халăхне çак ыйтăва сасăласа татса пама сĕнес пулсан: мĕнпур хуласем çине бомбăсем пăрахма чарăнасси çинчен килĕшӳ тума кирлĕ-и, тесе ыйтас пулсан, халăхăн чи пысăк пайĕ: «Çук» тесе кăшкăрса каланă пулĕччĕ. Эпир нимĕçсене хамăрăн мĕнпур испытанисемшĕн тата унтан та нумайрах тӳлесе тататпăр **(алă çупаççĕ)**. Лондонецсем пурте пĕр шухăшлă пулса Гитлера çапла кăшкăрса калаççĕ: «Эсир çĕр çинче пурте пĕлсе тăракан преступленисене турăр. Ăçта сире хирĕç сахалрах кĕрешнĕ, çавăнта эсир чи хаяр ĕçсем турăр. Эсир объектсен уйрăмлăхне пăхса тăмасăрах бомбăсем пăрахмашкăн приказ патăр. Эпир вăрçăн пирвайхи кунĕсенчи Варшава çинчен астăватпăр. Белградра çынсене ирсĕррĕн вĕлернĕ вăхăтра эпир сирĕн йăласем çинчен аса илтĕмĕр. Эсир вырăс халăхне хирĕç мĕнле тискеркайăкла наступлени пуçланине эпир питех те лайăх пĕлетпĕр, вырăс халăхĕн паттăр кĕрешĕвĕнче эпир ăна пĕтĕм чĕререн кăмăллатпăр **(алă çупаççĕ)**. Эпир сирĕнпе те, сирĕн усал ирĕк-кăмăла пурнăçа кĕртсе пыракан хура бандăпа та нимĕнле калаçусем те пуçласшăн мар. Хăвăр мĕн тума пултаратăр, çавна йăлтах тăвăр. Пулма пултарать, халĕ ĕнтĕ ĕçсемпе кĕрешӳсем валли пирĕн черет çитрĕ теме пулать. Эпир этемлĕх историйĕн хăрушă саманине пурăнса ирттеретпĕр, анчах та эпир шанатпăр, пурнăçра чăнчăн тӳрĕлĕх пур. Халĕ ĕнтĕ нимĕçсене вĕсен хăйсен тăван çĕршывĕнче тата вĕсен хăйсен хулисенче асап кăтартма, вĕсем пирĕн пурнăç тăршшĕнче хăйсен кӳршисемпе мĕнпур тĕнче çине каплантарса антарнă мĕнпур хĕнхурсен пĕр пайне те пулин вĕсене тӳстерсе пăхтарма вăхăт çитрĕ.

Юлашки уйăх хушшинче эпир Германи хулисем, тинĕс порчĕсем, промышленноçлă предприятисем тата унăн ытти çар объекчĕсем çине тăтăшах тата тĕплĕн шухăшласа анлăн бомбăсем кайса пăрахас ĕçе вăйлатрăмăр. Çапла бомбăсем кайса пăрахас ĕçе эпир малалла туса пыма пултаратпăр тесе шутлатпăр, çак ĕç кашни уйăхра, кашни çулах ытларах та ытларах сарăлса пырĕ, эпир нацистла режима пĕтерсе тăкиччене е татах та лайăхрах пулĕ, — ăна Германи халăхĕ хăй çĕр пичĕ çинчен шăлса ывăтиччене вăйлатса пырăпăр **(алă çупаççĕ)**. Пирĕн заводсенче пысăк бомбардировщиксене туса çитерсе пынă май е вĕсем пирĕн пата Атлантика океанĕ урлă килсе пынă май, эпир уйăхран уйăха Германи çине взрыв тăвакан япаласем кая-кая пăрахатпăр. Германи çине пăрахакан взрыв тумалли япаласен виçи кашни уйăхрах ӳссе пырать, çĕрсем вăрăмланса килнĕ май вара, пирĕн самолетсем ытларах та ытларах инçете вĕçсе кайма пуçлĕç. Германине пăхăнса тăракан телейсĕр провинци, халиччен Итали ятлă пулнă провинци те пирĕнтен хăйне тивĕçлине туянать. Юлашки темиçе эрне хушшинче кăна эпир Германи çине пăрахнă бомбăсен хисепĕ нимĕçсем пирĕн хуласем çине мĕнпур вăрçă тăршшинче пăрахнă бомбăсен çуррийĕпе танлашать. Анчах та çакă вăл пуçламĕшĕ кăна-ха **(алă çупаççĕ)**. Эпир хамăр бомбăсем кайса пăрахассине июль уйăхĕнче чылаях ӳстерме шанатпăр. Çакна кура эпĕ сире противникăн вăйлă контратакисене кĕтсе илмешкĕн хатĕр тăма ыйтатăп.

Германи çĕрле килсе тапăннине хирĕç кĕрешмелли методсене эпир чылай лайăхлатрăмăр. Халĕ ĕнтĕ Германи летчикĕсем пирĕн çырансем патне шикленсе çывхарса килеççĕ. Хĕвеланăç енче нимĕçсен вăйлăн килсе тапăнма пултаракан бомбардировщиксен соединенийĕсем пур. Вĕсем мĕншĕн килсе тапăнманнине эпĕ пĕлместĕп, анчах та эпĕ Гайд-паркри выступленире каланă пекех, çакă вăл, паллах ĕнтĕ, пирĕн çине лайăхрах пăхма пуçланинчен килмен. Пулма пултарать, тен хăйсен средствисене перекетлеççĕ пулĕ, анчах та ку вăл çапла пулсан та, нимĕçсене хăйсен средствисене перекетлеме тивни хăй кăна та ĕнтĕ эпир çĕнтерес шанчăка вăйлатма тивĕçлĕ, вăл пире çакна кăтартса парать: эпир, пирĕн халиччен нимĕнле вооружени пулман пулсан та, вооружени енчен тăшманпа танлашрăмăр, часах акă сывлăшра пуçпулса тăрăпăр. Анчах та камсем пирĕн граждăнла оборонăн системинче тăраççĕ, çавсем ĕнтĕ Лондонра е çĕршывăн ытти пайĕсенче противникăн çĕнĕ те хăватлă атакисене кĕтсе илмешкĕн хатĕр тăма тивĕçлĕ. Сирĕн организованноçа, сирĕн сыхăлăха, пуриншĕн те кирлĕ ĕçшĕн пыракан кĕрешӳре пĕтĕм чĕререн тăрăшса ĕçлессине чи çӳллĕ пусăма хăпартас пулать.

Юлашкинчен Черчилль çапла каланă: пирĕн çине килсе çапнине хирĕç тавăрса çапмашкăн эпир нумай кĕтсе тăмастпăр. Эпир противнике кашни эрнере вăйлăрах та вăйлăрах пырса çапма шутлатпăр. Хатĕрленĕр, Лондонри çапăçусенчи туссемпе соратниксем, çĕнĕ паттăр ĕçсем тума хатĕрленĕр. Пирĕн задача кирек мĕнле йывăр пулсан та, эпир хамăр палăртса хунă çул çинчен пăрăнас çук, мĕншĕн тесен эпир çакна лайăх пĕлетпĕр: испытанисемпе хĕнхурсен çак тапхăрĕ хыççăн мĕнпур этемлĕхшĕн ирĕклĕхпе мухтавăн çĕнĕ самани пуçланать.

Ответлă редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

РЕДАКЦИ АДРЕСĔ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторăн — 0—67, редактор заместителĕн — 3—97, редакци секретарĕн — 4—40, пропаганда пайĕн — 4—97, парти пурнăç пайĕн — 7—97, ялхуçалăхĕпе промышленность пайĕсен — 0—88, çырусемпе рабселькорсен пайĕн — 2—30, дежурнăйăн — 6—23, «Ленин çулĕпе» журналăн — 0—85, издательство конторин—0—23.

НТ 2556.

Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР, Заказ Ь 345. ф. 6 58 84 п. л.